

ERDÉSZETI LAPOK

LXII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

1. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 600 korona

Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, akik legalább 10.000 K alapítványt te tek, díjmentesen kapják, míg a kisebb alapítványt tett alapító tagok azt az összeget fizetik, mely a készpénzben alapított tőke kamatait 400 K-ra kiegészíti. Rendes tagok a lapot egyelőre 400 K-ban megállapított tag- és pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel felkérjük az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait, hogy *esetleges hátralékaikat és az 1923. évre megállapított 400 K tag- és pótdíjat* a decemberi füzethez csatolt postautalvány felhasználásával mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Alapító tagok azt az összeget fizetik, mely a készpénzben alapított tőke kamatait 400 K-ra kiegészíti.

Ezen díjak pontos befizetését annál inkább kérnünk kell, mert ezek nélkül az egyesület az Erdészeti Lapokat a magas előállítási költségek miatt a késedelmes tagoknak nem szállíthatná.

Azok részére, akik nem tagjai az egyesületnek, az Erdészeti Lapok előfizetési díja egész évre ... 600 K

fél " ... 300 "

negyed " ... 150 "

Országos Erdészeti Egyesület.

Erdőgazdasági problémák.

Irtá és az Országos Erdészeti Egyesületben folyó évi január hó 9-én
felolvasta: **Kaán Károly.**

Téves az az álláspont, hogy az erdők természetes felújítását csak most kezdjük általánosítottan alkalmazni Magyarországon.*)

Tény való az, hogy az erdei vágások vetéssel való felújítását elvértve már régebben ülték s annak rendszeres alkalmazását Mária Terézia erdőrendtartása**) írja elő; az ültetés útján való mesterséges erdőtelepítéssel pedig csak a XIX. század elején kezdettek kísérleteket Magyarországon.

A régebbi multban — ha itt-ott vetettek is — *rendszerint természetes uton újították fel* s részben a természet öserejének segítségével, meg az erdőtalaj nyugalma és ezzel kimélete mellett szél- és madárhordta magból, meg bizonyos erdőfoltok fokozatos terjeszkedésével, hosszabb-rövidebb idő alatt maguktól ujultak fel az erdők széltében e hazának.

A messze multba visszamenőleg állapíthatjuk meg azt, hogy nálunk az erdők természetes felújítását nagy területeken és általánosítottan emberi beavatkozással igyekeztek elősegíteni.

II. Miksa király idejében 1564-ben királyi biztosok jártak be a besztercebányai kamarai erdőket. A királyi biztosoknak erdőbejárési jegyzőkönyve, mely a királyi erdőrendtartásnak***) kiegészítő tartozéka, nem egy helyen kifogásolja, hogy: „A famesterek annyira kipusztítják az erdőt, hogy még a magfákat sem kimélik, amelyekről fiatalos ujulhatna fel.“ Másutt pedig előírja, hogy: „Ezentul minden erővel oda kell törekedni, hogy a szükség szerint kihasználásra kerülő erdőket helyesebb és észszerűbb rendben vágják s hogy a vágásra kijelölt helyeken érintetlen magfákat hagyjanak.“

*) Erdészeti Lapok 1922. évi 17. 18. sz. 257. oldal.

**) Holz- und Waldordnung für das Königreich Ungarn, wie die Walder erziegelt, besser aufgebracht vermehret, und erhalten werden können.

***) Constitutio Maximiliana seu norma silvas camerales propagandi et colendi. II. Miksa római császár, Magyar- és Csehország királyának rendtartása a magyar bányavárosok és kamarai ható-

Az erdő természetes felujtásával tehát oly régen foglalkoznak nálunk, mint amilyen régóta csak valamelyes hozzáértéssel vagy anélkül is az erdőt Magyarországon felujtani igyekeznek. A mult és jelen eljárásai között csak az a különbség, hogy a multban és a régmultban más eljárást alkalmaztak, mint ma és így a régmultban az erdők természetes felujtásánál más gazdasági eredményeket is értek el, mint manapság!

A régibb multban bükkösökben, fenyvesekben — mint fentebb láttuk — többnyire csak magfákat hagytak, amelyek utján az erdő a letarolás után néha hosszú évtizedek multán ujult fel. A tölgyeseket a faszükségletek szerint, de tervszerűtlenül szálalták, makkoltatás kapcsán sertésekkel felturatták s ha volt egy jó makktermő év, azok természetesen felujultak. Hogy azután a bükknek, fenyőnek, tölgynek ilyen felujtása nem egyszer évtizedes, de minden esetben jelentékeny növedékvesztéssel és nem egy esetben más gazdasági hátrányokkal is járt, azzal akkor nem törődtek.

Az emberi beavatkozás sikerét, a felujulást megkönnyítette az a körülmény, hogy az rendszerint ősi, szűz talajon, rég beérett mélységes humuszon, az erdőtalaj teljes nyugalma s a legeltetéstől és minden egyéb zavaró és káros befolyástól teljesen mentes körülmények között történhetett meg.

Be is következett hosszabb-rövidebb idők multán és ilyen előfeltételek között az erdő felujulása, hegyvidéken úgy mint síkvidéken egyaránt.

Azokon a területeken, amelyekről a fentiek szerint a királyi biztosok azt jelentették, hogy a famesterek mindent letaroltattak s még magfákat sem hagytak, az idők során erdők telepedtek meg. Évszázadok multán azok utódaiban magam is jól konzervált erdőket találtam; pedig beigazolt, hogy ott a XVII. században mesterséges beavatkozással nem igen

ságok erdőinek jövőben való használatára, ápolására és tenyésztésére nézve. Kiadatott 1565. évben. Zivuska Jenő, a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság régi okiratainak tartalomjegyzéke. Besztercebánya 1906.

segítették elő a felujulást. Erdei vágások vetésével ugyanis leginkább csak Mária Terézia erdőrendtartása óta foglalkoztak, az ültetés útján való mesterséges erdőfelujítással pedig először Decrett József 1809-ben kezdett e vidéken kísérletezni s 1813-ban telepítette meg az első csemetekertet. *) Decrett József akkor is csak a kopárokat, a legeltetéssel tönkresilányított talajt kívánta mesterségesen beerdősíteni, azt hangoztatva, hogy csak ott avatkozzunk be ültetéssel vagy vetéssel, ahol a felujulás körül a természet nem, vagy csak hosszú évszázadok multán segíthetne.

Decrett tehát már akkor reájött arra, hogy az erdőtalajt az erdők rendszertelen legeltetése megviselte s hogy elődei nek a természetes felujító vágásoknál alkalmazott rendszerében, meg a legeltetésben kell keresni az erdőfelujulás nehézségeit. Az elrontott s egyben tönkresilányult területek befásításának érdekében kezdte meg ezért kísérleteit a mesterséges erdőfelujítással.

„Beláthatja mindenki, — így ír Decrett, — hogy az elődök egykori világos vágásaiban, a mai kopárokon és tisztásokon mennyi fáradságot és türelmet kívánnak, mennyi időt és pénzt követelnek meg a mesterséges erdőtelepítések; miért is nem lehet eléggé ajánlani, hogy a használatra szánt faállományokban a természetes erdőfelujítás céljából az erdőgazdasági alaptételeknek és a faállományok adott körülményeinek megfelelően végezzük a fajelöléseket.“ **) Mennyi bölcseséggel és tudással körültekintést és gondosságot sürget a természetes felujítás körül végzett eljárásoknál. A tudós éles szemével állapítja meg az eddig alkalmazott rendszeren kívánatos változások szükségét.

Decrett József észrevette, hogy a már megviselt talajon álló erdő testén más eljárást kell követni, mint az őstalaj mély humuszán álló erőteljes állományokban. És reájött arra is, hogy a magfás meg a nem jól végrehajtott világos vágások

*) Kaán: Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége 1774—1841.

**) Kaán: Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége 1774—1841.

felújítási rendszer évtizedes fatermésbeli veszteséggel jár s eredményeit néha egy emberöltőn alig lehet beérni.

Tényleg úgy áll a dolog, hogy amint az emberi testen végzett műtéteket egészen másként hajtották végre a régebbi multban, mint ma s a gyógyulás folyama, valamint az eredmények is mások voltak, mint manapság, úgy az erdő testén végzett ilyen műtétek is manapság egészen mások, mint a multban s az eredmények is mások, mint a mult idők ily értelmű operációinál.

Az emberi szervezet a multban átlagosan jóval épebb volt, mint manapság és főleg azóta, hogy a háborus idők táplálkozási nehézségei a szervezet gyengülésére vezettek s ellenállását apasztották. Mi sem természetesebb ezért, minthogy az ilyen szervezeten végzett operációk nagyobb körülménytést és gondosságot is igényelnek és azok sikere is bizonytalanabb. Azonképpen a mult idők őstalaju és jól konzervált erdeinek testén végzett operációk is egyszerűbbek voltak, mint azok, amelyeket rendszerint soványodó talajon álló viseltebb állományokon kell ma végrehajtanunk.

Céltudatosan használtam itt a „műtét“, illetve „operáció“ szót és ezt az összehasonlítást; mert egy- s más tekintetben nagy hasonlatosságot látok e kettő között és mert további következtetéseket is kívánok levonni ebből az összehasonlításból.

A főiskolai tudományos oktatás talán azért ér el az orvosi fakultáson olyan szép eredményeket, mert a tudományegyetem összes fakultásai között az orvosi az, amely a legszorosabb kapcsolatban áll a való élettel. Az orvosi fakultás tanárai az ország leghiresebb operatőrjei, akik nap-nap mellett a legtanulságosabb és legsikeresebb műtéteket hajtják végre és eközben oktatják hallgatóikat. Az elméleti oktatás tehát a legszebb kapcsolatban van a gyakorlattal s a hallgatók is kezdetben hullákon, később élő testeken tanulják meg a műtétek végrehajtását, hogy azután az életben jó sikerrel működheszenek.

A nyugat országai erdészeti irodalmában is azt állapíthatjuk meg, hogy vannak olyanok, akik az erdő testén maguk végezve műtéteket, a természetes felújításról saját tapasztala-

taik alapján irnak. Vannak, akik egyes erdőgazdaságok ilyen irányu műteteit figyelik meg s azok eredményeit ismertetik a szaklapokban. Vannak végül, akik elméleteket állítanak fel, anélkül, hogy azoknak gyakorlati alapja lenne. Anélkül, hogy azokat kipróbálták volna, tehát anélkül, hogy maguk is operáltak volna, vagy legalább is elméleteiket kipróbálták volna az erdő testén s annak évek múltán beálló eredményeit is megfigyelték volna. Amennyire különösen hangzanék, ha valaki egy ember vagy akár egy állat testén végezhető operációs eljárásról írna anélkül, hogy műtetet maga is végzett volna, olyan különösen hangzanak azok az elméleti fejtegetések, amelyek olyanoktól erednek, akik az erdő testén gyakorlatilag nem végeztek műtétet s akik tehát a természetes felújítás módjait nem a saját maguk ténykedése révén ismerték meg és azt nem eredményeinek láttán sajátították el. Azért vannak a külföldi irodalomban is itt-ott olyan elméleti fejtegetések, amelyeknek nem nagy a gyakorlati értékük, s amelyeket azért minden esetben iránymutatókul fogadni nem szabad.

Csak az, aki ismeri az erdő életét, csak az, aki tisztában van egy erdőállomány szerkezetével, akinek gyakorlati tapasztalatai vannak a talajnemek, az égtáj felé hajlás, a fafajok stb. különféle igényeivel és természetével, s ki a különféle változásoknál előfordulható sajátos igényeket és eredményeket saját tapasztalatai révén ismerte meg, szerintem az hivatott elsősorban és tulajdonképpen arra, hogy ezekben a kérdésekben irányt mutató állást foglalhasson.

Hogy a gyakorlati élet és az elméleti oktatás a magyar erdőmérnöki főiskolán is lehetőleg kapcsolatban maradjon, a magyar földművelésügyi kormányzat gondoskodott, hogy a soproni erdőmérnöki főiskolának Sopron város erdőgazdaságából mintegy 3600 kat. hold erdő álljon tangazdaságként rendelkezésére s ezzel a főiskolai hallgatóknak módjuk legyen ahhoz, hogy a gyakorlati élettel szoros kapcsolatban végezhessek elméleti tanulmányaikat. Ugyanennek a célnak az érdekében mód jut majd ahhoz is, hogy a diósgyőri kincstári erdőgazdasági uradalomban a negyedéves hallgatók az utolsó év végén néhány hetet az erdőgazdaságban töltsen-

nek, hogy ekként alkalmuk legyen az erdő földjén, tehát a gyakorlati életben alkalmazott eljárásokat és az erdő testén végzett műtéteket a végrehajtás különböző előrehaladási fókán látni. Műdjuk lesz a műtétek végrehajtásában gyakorlatilag is részt venni. Saját tanáraiktól és a gyakorlatilag kiképzett erdőmérnököktől fogják a valóságban eltanulni e műtéteket, miért is nincs kétség abban, hogy ennek az eljárásnak a fiatalság további működésére jelentős haszna lesz. Bizonyos gyakorlati érzéssel lépnek majd az életbe, s így az általuk végzett műtétek is majdan előreláthatólag eredményesek lesznek.

Nagy haszonnal lesz az oktatáson kívül az erdészeti tudományra is, mert a tanárok eképpen szoros kapcsolatban maradnak a való élettel. Ugy véljük és talán nem is csalatkozunk abban a feltevésben, hogy a gyertyánnak a magyar erdőföldön való mind gyakrabban megjelenése az erdőtalajnak az okszerűtlen eljárások révén való elsatnyulásán kívül az erdők testén végzett nem megfelelő műtétek eredménye. Ott jelenik meg ugyanis a gyertyán, ahol a föld epidermis az idők során a legeltetés, az állományok megritkulása és a napnak aránytalanul érvényesülő hatása stb. folytán elsatnyul, vagy ahol az erdők állományát arra nem alkalmas helyen természetellenesen tarra vágják, vagy ahol az erdő testén a természetes felujtással kapcsolatos műtéteket nem úgy hajtják végre, hogy az a talaj minőségének, a fafajok természetének, az égtáj felé való hajlásnak stb. megfelelően kívánatos. Ott látjuk ugyanis elburjánosodni a gyertyánt, ahol a talaj még nem érett a kívánt fafajokkal való természetes felujulásra és ott jelenik meg tolakodóan, ahol az erdőt jobban megritkitották, mint ahogy az a felujítani kívánt fafajnak a természetéből kifolyólag kívánatos s az erdőtesten végzett operációknál elsősorban is nem a gyertyánt szedik ki, mint oly fafajt, amely az erdőfelujulás elejében nem kívánatos.

Nem ismerhetjük el a gyertyán maradandó jogosultságát az okszerű erdőgazdaság keretében. Nemcsak azért, mert annak buja szaporasága az értékesebb fafajok boldogulása elé szinte leküzdhetetlen akadályokat gördít, de azért sem,

mert a gyertyán beigazoltan a felét sem szolgáltatja annak a műfatermésnek, amit a nálunk sok helyütt annyira lesajnált bükk szolgál. A gyertyán nagyobb tömegű megjelenése szerintünk mindig egy, a közeli vagy távolabbi múltban megtörtént erdőgazdasági hiba folyománya, amely évtizedekre nyúló türelmes munkát és sok-sok műtétet igényel, hogy visszaállítsuk az egyensúlyt és a kívánatos elegyet az állomány fái között.

Fiatalosokban épp úgy nem kívánatos a gyertyán, mint ahogy nem kívánatos a keeskefűz, a berkenye, a rezgő nyár, a tülevelűek állományában.

Ezzel ellentétben mégis le kell szögezniünk azt is, hogy a gyertyán az Uristen egy olyan teremtese, amelynek az okszerű erdőgazdaság keretén kívül ugyan, de nem egy erdőföldön eléggé megbecsülendő jelentősége van.

A nomád hajlamu és mindenképpen legeltetni vágyó magyar ember erdőpusztító cselekvéseivel a gyertyán buja szaporasága révén nem egyszer szembeszáll. A kefesűrű gyertyánfiatalosok megakadályozzák, hogy a legelő marha végleg tönkre ne tegye azt, amit az ember rendszabályai és törekvései megóvni nem tudnak. Azt sem tagadhatjuk, hogy végeredményében a talajt is számottevően javítják.

Schol ott, ahol okszerű erdőgazdaságot üznek, annyi gyertyánt nem lehet találni, mint nálunk, ami mindenesetre a gondatlan és okszerűtlen gazdasági eljárásoknak a folyománya. Ezek a gyertyánosok a jövőben a cipőszegeken, a gereblyefogakon, a fogvájókon, a mérőpálcákon (zollstock), a sámfákon és egy és más szerszámfára felhasznált haszonfán kívül alig fognak tűzifánál egyebet szolgáltatni. A gyertyán megjelenése, elszaporodása és tultengése még sok bajt és gondot fog okozni a magyar erdőgazdaságnak.

Nem látjuk előre a jövő gazdaság eredményeinek a messze évszázadokba nyúló kialakulását, mégis azt hisszük és valljuk, hogy végeredményében, ha helyreáll a gazdasági rend s ha megjavul az ország dombvidékének és előhegységének a helytelen erdőgazdasági eljárások, legeltetések és sok egyebek folytán elsilányult erdőtalaja, s ha mindennek révén

az idők során a gyertyán által is jelentékenyen javított talajban más értékesebb fafajok a mainál sokkal életérősebb boldogulást találnak: úgy azok majd maguk is könnyebben veszik fel a versenyt a gyertyánnal, főleg akkor, ha éber emberi szemek és munkás emberi kezek segítségére lesznek ennek az evolúciónak. Ha nem így lenne, úgy a reánkmaradt idős állományokban sokkal nagyobb elterjedésben találhatnánk a gyertyánt. A multban a gyertyán tehát azért nem tudott érvényesülni, mert boldogulásának előfeltételei nem voltak meg. Csak ahogy az erdőtalaj romlott és silányult és ahogy az emberi eljárások okszerűtlensége fokozódott, jelent meg a gyertyán mind nagyobb és nagyobb arányokban az erdők földjén.

A német birodalom erdőgazdasága kizárta a legeltetést az erdőből. E tényével, valamint a természetes erdőfelújítás okszerűen alkalmazott eljárásaival s az erdőtalaj gondos védelmével és ápolásával immár majdnem teljesen kizárta a gyertyánt is a német erdőgazdaságból. Ott ugyszólván már nincs gyertyán! A német fakereskedelem pedig gyertyánszükségletét majdnem kizárólag Magyarország területéről szerzi be.

Az erdőtalaj természetével és annak az idők során való különféle átalakulásával még korántsem foglalkozott eleget az erdészeti tudomány. Megfigyelhettük a hegyvidéken, hogy ha egy fenyőállományt letaroltak s ha legeltetés azt nem érte, elsősorban is az epilóbium jelent meg, azután a málna, szeder, majd a mogoró, kecskefűz, rezgőnyár, berkenye. A talaj az előbb említett gyomoktól később megtisztul és a fokozatosan száradó kecskefűz, berkenye és rezgőnyár között a szélhordta magból fiatal fenyőcsoportok cseperednek fel. Évtizedek multán pedig, ha a talajnak még mindig nyugalma van a természet megint fenyőerdőt vagy lombossal kevert tűlevelű állományt létesít ott, ahol egyébként azt hihetnők, hogy a gondatlanság és nemtörődomség folyományaképpen semmi sem lesz. Ez a kialakulás azonban gazdaságilag kárbavesztett 60—80 év, néha pedig még több idő multán és ugyanannyi idő fatermésének hiányával következik be. Emellett rendszerint nem biztosít olyan termőállományokat, mint amilyenek az okszerű erdőgazdasággal járnak. A természet tehát, ha legel-

tetéssel és egyebekkel nem zavarják nyugalmaiban és munkájában, az idők hosszú során visszaállítja a rendet és mindazok a gyomok, cserjék és fajok, amelyek az átalkulásban segítségére voltak, eltűnnek, megsemmisülnek s a talaj megint azt termeli, ami természetsszerű rendeltetése.

Ha nem is ugyanegy, de szinte analóg a lomberdők életében a gyertyán megjelenése. Mindenesetre szívósabb életű, mint a hegyvidéken a hasonlóképpen önmaguktól megjelenő átmeneti fajok, azért is a gyertyának hosszabb időre ki nyuló az átmeneti megjelenése. A talaj fokozatos megjavítása során és okszerű gazdálkodás mellett, hosszú évtizedek, néha talán évszázadok után, de mégis eltűnik az, hogy helyet adjon nemesebb fajoknak. Erre ma még nincs elég bizonyítékunk, hacsak az a ténykörülmeny nem szolgál jogos feltevésünkhöz elég biztos támaszul, amit az előbb is jeleztem, hogy: ha nem így volna, idősebb állományainkban gyakrabban és sokkal több gyertyánnal kellene találkozunk. A gyertyán azonban nagyrészt az erdők felujtásánál jelentkezik. Éppen ezért és mert a talaj jórészt silányabb, nagy óvatossággal kell eljárunk az erdő testén a felujtás érdekében végzett minden operációnál. Ezért kívánatos nálunk, hogy óvjuk mindenképpen a talajt és annak megjavítása legyen elsőrendű főrekvésünk.

Mi sem javítja jobban az erdőtalajt, mint a sűrű záródás és a nyugalom. Mivel sem küzdhetünk jobban a gyertyán ellen, mint az óvatos használattal s azzal, hogy ott, ahol egy-két gyertyántörzs is előfordul, azt mindenekelőtt eltávolítjuk az erdő testéből, hogy irtagja se maradjon a gyertyánnak olyan erdőtalajon vagy annak közelében, amely a gyertyán felvételére könnyen alkalmas s amelynek talaját a tolakodó gyertyán nélkül okszerű gazdasági eljárással is kifogástalanul megjavíthatjuk.

Egyhelyütt az erdei fenyő, mint átmeneti faj, más helyütt a bükk, ahol a tenyésztésre alkalmas, tölgy közé elegyítve kiváló szolgálatokat tehet a talaj megjavítása érdekében. Sőt a cser is, mely a tölgnél sokkal kisebb talajigényű és elég jó talajjavító, szerephez juthat a tölgyállományok ki-

alakításánál ott, ahol a bükkal hiába kísérletezünk. Némely helyütt a talaj egy-két évi mezőgazdasági műveléssel való fellazítása és sűrűbb hálózatban akként való beültetése, hogy a tölgyállomány mielőbb záródjék, a tölgynek esetleg még alkalmas silányabb talajon való erdőtelepítést is sikeressé teheti s kizárhatja a gyertyán boldogulását főleg akkor, ha a fejszével mindig résen vagyunk.

Hogy az erdő természetes felújításánál a gyertyán ellen védekezhessünk és emellett a nálunk sokhelyütt megviselt és néha alig televényes talajt a nap heve ne érje, ne száritsa és egyben ki ne ölje belőle azokat a mikro-organizmusokat, amelyek az üdén humuszos talajban tudnak csak boldogulni és annak javára vannak: egyedüli feltétel, hogy nagyon óvatos és mérsékelt fahasználatokkal hosszúra kinyúló lassu fokozatban ujítsuk fel az erdőt. Hogy megóvjuk azt a legeltetés károsításaitól és mindenképpen teljes nyugalmat biztosítsunk a tenyészetnek.

Különösen szükség van minderre a többé-kevésbbé kiélt sarjerdőkben, amelyeket szálerdökké alakítunk át. Pedig ezekből elég van Magyarországon. Sőt a helytelen gazdálkodás miatt sok helyütt még ma is szaporodik a számuk.

Sokat gondolkodtam annak magyarázatán, hogy nálunk bizonyos helyeken miért van annyi átlag 60—70 éves, tehát az erdőtörvény életbelépte előtti időben keletkezett sarjeredetű erdőállomány? A Bach-korszak uralmának eredménye ez! Az akkori tüzelőszerhiány folytán főleg városok közelében és a folyók mentén taroltak le ez időtájt nagy területeket! A városok közelében azért, hogy kéznél kapják, a folyók mentén pedig azért, hogy olcsón és könnyen szállithassák a tüzelőanyagot.

Erdőtörvényünk életbelépte után az annak rendelkezései értelmében elkészült üzemtervek sablonszerűsége nagyra nevelte a tarvágások rendszerét és már ennek révén is fölöttebb megszorította a sarjerdőket Magyarországon.

Hozzájárultak azonban más körülmények is, amelyek a sarjerdők megszorodását s a meglevők fenntartását elősegítették.

Hozzájárulhatott az a körülmény, hogy a fentiek szerint a törvény életbelépte előtti időből is már elég sarjeredetű állomány jutott rendelkezésre s hogy akkor még a szakkörökben is az a felfogás érvényesült, hogy a sarjeredetű állományok magasabb vágásfordulót el nem bírnak. Hozzájárulhatott ehhez még az a körülmény is, hogy a nálunk akkor kialakult helytelen és annyira káros mentalitás szerint az erdőgazdasági jövedelemszaporítás módját nem a belterjességnek más értelemben vett fokozásában, de abban látták, ha alacsonyabb vágásfordulót alkalmaznak. Ezért azután a birtokosok és főleg a birtokok haszonélvezetére akár hitbizományi, akár javadalmas alapon jogositottak és azok vezető alkalmazottai mindent elkövettek az alacsonyabb vágásforduló érvényesítése érdekében.

Ilyen felfogások és hangulatok között tényleg üzemtervbe foglaltak, sőt elfogadtak és alkalmaztak is 50—60 éves vágásfordulót, sok esetben még tölgyszálerdőre is!

Azzal a felfogással és jóhiszeműséggel fogadhatták el az ilyen fordulót, hogy ez a sarjeredetű állományok átmeneti vágásfordulója lesz addig, amig azokat magból származó állományokkal feleserélhni lehet, vagy amig a változó körülmények a vágásforduló felemelését indokolttá teszik, amire a tízéves üzemátvizsgálások megfelelő alkalmat nyújtanak.

Sajnos, sem a sarjeredetű állományokat nem alakították át, sem az azóta eltelt négy tízéves szakasz egyikének végén sem változtattak a meglévő állapoton. Tehát immár negyven éven át sok erdőbirtokon az alacsony vágásfordulók érvényesülnek! Ennek az állapotnak azután nem egy helyütt az élő fakészlet egy számottevő része és közte igen sok magból kelt fölöttébb értékes állomány is áldozatul esett.

Hozzájárult a sarjerdők fenntartásához, sőt szaporításához az a körülmény is, hogy a sarjerdő üzemmódot mint olyant, az akkori nagy cserkéregkereslet s ezzel a jövedelem szaporításának lehetősége igen csábítóan tolta előtérbe s hogy a szakkörök akkor még a sarjerdő üzemmódot az erdőfenntartás érdekeivel a mai értelemben nem is tartották ellentétben állónak.

Ezért azután még a törvény 17. §-a alá tartozó birtokon is nem egy helyütt érvényesült a sarjerdő üzemmód is.

Az akkori idők felfogása és hangulata mellett, sajnos, jóváhagyták az ilyen üzenterveket is, aminek utána nem egy helyütt törvényes keretek között indult meg egy jelentős nemzeti vagyon számottevő részének felmorzsolódása.

A szabadforgalmu birtokon a törvény gazdasági áll-liberalizmusa közismeretűen nem kívánta még a fahasználatok szabályozását sem. Itt tehát minden korlátozás nélkül szabadon vághatta a birtokos erdejét és így akadály nélkül alakulhattak ki a tölgysarjerdők, amire nézve a már vázolt nagy cserkéregkereslet, meg a fokozatosan általánossá váló gazdasági fellendülés mellett megélénkült fakereskedelem és az emelkedő faárak csak biztatóan hatottak.

Mennyi élőfakészlet pusztult el így és mekkora nemzeti vagyon jutott ekként prédára! A kötöttforgalmu magyar tölgyerdő élőfakészletének legalább is egyharmadát az erdő-törvény életbelépte óta az ilyen „üzemszabályozás“ terelte fejsze alá. A szabadforgalmu birtokon természetesen még jóval többet!

Nem ismerhetjük el, hogy az efféle eljárás, amely nemcsak nem követi a gazdasági előrehaladás útját, de a fatőkét is kikezdi, az erdőtalajt pedig kiéli, a bármely kategóriájú kötöttforgalmu birtok jogi természetével összeegyeztethető legyen. Tagadjuk, hogy megfeleljen annak a rendeltetésnek, mely az okszerű erdőgazdálkodás mellett a haszonélvezet fogalmához fűződik. Kiéli a talajt, lesorvasztja az élő fakészletet, kikezdi az erdőgazdaság létalapjait — s mindezzel hatalmasan megrövidíti a jogutódot!

Az egyoldalu és legsajátosabb magángazdasági, illetve pénzügyi érdekek mérlegelése mellett is tagadnunk kell végül azt, hogy manapság már a sarjerdőgazdaság többet jövedelmezzon, mint a szálerdőgazdaságnak okszerűen és belterjesen üzött olyan formája, mely a mennyiségi és minőségi tömeggyarapítás előnyeit tervszerű gyéritések és ritkitások segítségével gondos előrelátással üzi és házilagos gazdálkodás mellett hajtja végre.

Amint annakidején a cserkéreg kereslete és az akkori cserkéregárák, azonképpen a mai sulyos valutáris viszonyok között és az ország megcsonkítása folytán teremtet — reméljük nagyon is ideiglenes — helyzet közepette a tájékozatlanra és előre nem látóra még egy ideig csábítóan hathat a sarjerdőben biztosítható gyakori tűzifatermelés látszólagos előnye: mert a tűzifaár magas és a dorongfa és hasábfá között a kereskedelem ugyszólván különbséget alig tesz.

Ezért a rövidlátóra bár csábító, de időlegesen is csak helyenként és aránylag nem is jelentékeny látszólagos előnnyel kecsgetető fiktív haszonért nagy és olyan áldozatokat hozni, amelyekkel a gazdasági lehetőség létalapjait kezdjük ki, a nemzeti törzsvagyon és a magángazdasági érdekek ellen elkövetett olyan bűn, amelybe az ország talpraállítására irányuló titáni nagy küzdelmünkben legkevesbbé eshetünk.

Az alkotmányos éra bekövetkezte vagy mondjuk az erdőtörvény meghozatala óta még nem került az ország erdőgazdasága olyan nehéz kérdések elé, mint aminőket az elterjedésükben nagy arányu és talajukban többé-kevésbbé kiélt sarjerdők, az elgyertyánosodás, az akácmania s a mindezzel járó egyéb gazdasági nehézségek teremtettek s amelyek révén, ha meg nem változtatjuk eljárásainkat, rohanva sie-tünk a teljes gazdasági ellehetetlenülés elé.

E kérdésekkel tehát le kell számolnunk!

A gyertyánosodás ellen való védekezésről már előbb és elég részletesen szóltunk.

A sarjerdők átalakításának kérdése elsősorban is azon fordul meg, hogy kiélt-e már az erdő talaja és olyan-e rajta az erdőállomány, amelyet szálerdővé átalakítani nem igazolt.

Ennek a kérdésnek az elbirálásánál ne támasszunk különös igényeket az átalakítani kívánt sarjerdővel szemben. Ha azonban ezeknek az igényeknek sem felel meg a sarjerdő, úgy számoljunk le vele és váltsuk fel ültetett erdővel.

Ha elég sűrű a sarjerdő és ha nem fölöttebb öreg tuskók többszörös használat után sarjadzott ivadéka a mai állomány, — az átalakítás nehézségeitől valóban nem lehet okunk visszariadni. Az a felfogás, hogy a sarjról származó

fa példányok nem bírják ki a magasabb vágásfordulót — beigazoltan téves.

Természetes feltevésként fűződik azonban ehhez, hogy azok a gyökerek, amelyek a multban egy fa példány táplálását látták el, a vágásforduló végéig ugyanilyen eredménnyel a jövőben sem láthatnak el sarjból származott négyöt kifejelett fatörzset. Ezért is fokozatosan arra kell törekednünk a gyérités során, hogy a gyökereket tehermentessük, s hogy egy gyöktövet végeredményben egy, legfeljebb két törzs terheljen.

A szálalóvágásos gazdaság az ilyen átalakítás céljának beigazoltan jól megfelel s emellett arra is jó, hogy a vágásforduló emelése folytán apadó főhasználatot a nagyobb arányu gyérités és későbbi ritkítás fatermése pótolja. *)

Példákkal szolgálhatunk, ahol nem is fokozatosan, de átmenet nélkül tértünk át a magasabb vágásfordulóra. Átmenetileg szinte egészen megszüntettük, illetve jelentékenyen mérsékeljük a főhasználatot, hogy az élőfakszétet, a törzsvagyont gyorsabb tempóban fokozzuk. Átlag 5 évenként visszatérő igen mérsékelt gyéritések és főhasználati ritkítások útján nyertük a fatermést s ennek dacára nagyobb jövedelmet biztosítottunk, mint az alacsonyabb vágásforduló és a régi gazdasági rend mellett.

Amig ugyanis a régebbi eljárás szerint a gazdasági tevékenység csak a főhasználati vágások területére s legfeljebb egy-két erdőrészben mérsékelt arányu gyéritésre szorítkozott, az erdőbirtok többi része pedig hosszú évtizedeken át minden gazdasági produkció nélkül érintetlenül állott és gyérült, tisztult önmagától, — addig főleg a gyéritések, de a szálalóvágásos haszonfa gazdasági elvei szerint végrehajtott igen mérsékelt ritkítások is kiterjedt, nagy területen folynak le, átlag 5—6 éves visszatéréssel és az elsőrendű gazdasági célok mellett arra való törekvéssel, hogy önmagában száradó fa az erdőben elő ne forduljon.

*) Kaán Károly: Szálalóvágásos gazdaság lomberdőkben. Erdészeti Lapok 1921. évi 23—24. szám.

Az így végzett használatok sikerét a szállítóeszközök fokozatos kiépítésével segítettük elő.

Tudunk az országban alkalmazott olyan eljárásról is, amelynél a tölgy-sarjerdőket tölgyalátelepítéssel alakítják át szálerdőkkel.

Ha a helyi körülmények bizonyos esetekben indokoltta tesznek ilyen eljárást, az gonddal és körültekintéssel végrehajtva, mindenesetre célhoz is vezet. Azonban általánosítottan rendszerként felállítani ezt az eljárást mindenesetre helytelen volna. Ezzel az eljárással ugyanis velejárnak a mesterséges erdőtelepítés költségei, de velejárnak a minden levágott törzs tuskójának ujrassarjadzásával járó közismert bajok és nehézségek, valamint azok a következmények is, amelyek az alátelepedett fiatalost az elnyomással fenyegetik.

Csak ott járhat tehát sikerrel az ilyen eljárás, ahol megvan a lehetősége annak, hogy a sarjakat rövid időközökben visszavághatjuk és e tetemes munka nem jár költséggel. Így is a magból kelt vagy ültetett fiatalos kétségtelenül zavarva, korlátozva van a növekvésben mindaddig, amíg a sarjak újból való előtörésével az erdőgazda fejszéjének kell megküzdenie.

Fel kell tételeznünk, hogy a kérdéses esetekben javarészt a szálerdővé való átalakításra alkalmatlan sarjerdőkről van szó, még ha a tölgygel való alátelepítés azt is sejteti, hogy a talaj még ilyen fafajok tenyésztésére alkalmas, tehát nincs kiélve.

Ha kiélt a talaj és satnya az állomány, úgy rendszerint tarra vágjuk és átmeneti céllal erdei vagy fekete fenyővel ültetjük be azt, aszerint, amint a helyi körülmények gondos mérlegelés után ezt vagy azt a fafajt tartjuk megfelelőnek.

Sík föld homokján, ahol akácost kell átalakítanunk, vagy ha silány lomb-sarjerdők helyén akarunk szálerdő telepítésével rendszeres erdőgazdasági művelést biztosítani, tarra vágjuk az erdőt, mert többnyire csak talajlazítással és ekként egy-két éves mezőgazdasági műveléssel sikerül szebb erdő-állományok alapjait megvetnünk.

Sík földön ott, ahol a talaj eredetileg is jobb és nem romlik le olyan erősen, mint a homokon vagy a köves hegyoldalokon, fontoljuk meg, vajjon a sarjerdő átalakítását tarvágással és egy-két éves mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos irattással kezdjük-e meg, avagy a sarjerdőt neveljük szálerdővé, ha az még arra alkalmas. Végezzünk-e tehát radikális operációt, vgy csak óvatos és hosszú időn át tartó beavatkozással segítsük át e jelentős átalakuláson? Mindenesetre a helyi körülmények gondos mérlegelése után kell határoznunk! Áldozatot azonban az erdő terhére sem itt, sem egyebütt ne hozunk, mert a magyar erdő, amelyet a legtöbb helyütt ugyanis aránytalanul igénybevettek és nagyon is megviseltek, további ilyen áldozatra valóban képtelen!

Ezek után néhány és főleg olyan statisztikai adatot kívánok felsorolni, amelyek megállapításainkra kellően reávilágítanak:

Csonka-Magyarország 2,042.189 kat. hold erdejéből 1,010.396 kat. hold, vagyis az egész erdőterületnek 49.4 százaléka tartozik az 1879. évi XXXI. t.-cikk 17. §-ának rendelkezései alá. A többi szabadforgalmu birtok. Ebből az 1,010.396 kat. hold erdőből 476.127 kat. hold sarjerdő. A kötöttforgalmu erdőbirtoknak tehát manapság már 47.1 százaléka sarjerdő.

Hogy a 180.505 kat. hold közbirtokossági erdőből csak 49.250 kat. hold a szálerdő, míg majdnem háromszor annyi, vagyis 131.255 kat. hold a sarjerdő és hogy a 116.808 kat. hold községi és törvényhatósági erdőből 29.110 kat. hold a szálerdő és 87.697 kat. hold a sarjerdő, az előző számok után már kevésbbé lephet meg bennünket. Csonka-Magyarország községi, törvényhatósági és közbirtokossági erdei majdnem kivétel nélkül törpe erdőbirtokok, amelyeket — hogy a velők szemben támasztott igényeknek megfeleljenek — régebb időben s az akkor divott felfogásoknak megfelelően jórészt sarjerdőkké alakítottak át. Különösen meg kell azonban lepődnünk azon, hogy a majdnem kivétel nélkül nagyobb birtoktestekként szereplő és 297.414 kat. hold területet elfoglaló hit-

bizományi erdőkből csak 203.707 kat. hold a szálerdő, míg 93.707 kat. hold, vagyis 31.5 százalék sarjerdő.

Még inkább meglepő, hogy a 284.794 kat. hold egyházi erdőből 160.685 kat. hold, tehát aránylag még kevesebb a szálerdő és 124.109 kat. hold, vagyis 43.5 százaléka sarjerdő.

Azok a birtokkategóriák tehát, amelyekről a legnagyobb konzervatizmust várhatja el a közvélemény és benne a nemzet, amelyek elsősorban hivatottak arra, hogy a törzsvagyont védjék s annak csak a hasznát szedjék, az állagot pedig óvják és gyarapítsák, az idők során ilyen sajnálatosképpen alakultak ki.

De lássuk a csonka ország faállomány-viszonyait, a szabályos és valóságos fakészletét.

A csonka ország 2,042.189 kat. hold erdőterületén 113,046.049 m³-ben megállapított szabályos fakészlettel szemben a tényleges, valóságos fakészlet 77,437.910 m³, vagyis 31.5 százalékkal kevesebb a szabályosnál. Tagolva pedig az ország erdőbirtokát, azt találjuk, hogy 1,031.793 kat. hold szabadforgalmu birtokon a 44,842.375 m³ szabályos fakészlettel szemben 28,850.958 m³ a valóságos készlet, vagyis 35.6 százalékkal kevesebb a szabályosnál. Szomorú adatok ezek, főleg ha az azok között lévő aránytalanul sok, bár számbelileg és területarányaiban külön meg nem állapított sarjerdőre gondolunk.

A kötött forgalmu birtok adatai ezzel szemben alig szolgáltatnak kedvezőbb adatokat.

Az 1,010.396 kat. hold kötött forgalmu birtokon a 68,203.674 m³-el megállapított szabályos fakészlettel szemben a valóságos készlet 48,586.953 m³, vagyis 19,616.721 m³-el, tehát 28.7 százalékkal kevesebb a szabályosnál.

Ne feledjük, hogy a szabályos készletet a most érvényben lévő üzemtervek alapján vették számba, a szabályos fakészlet megállapításánál tehát 47.1 százalék sarjerdő szerepel. Ha a sarjerdőállományok szabályos fakészletét a szálerdő vágásfordulója arányában állapítanók meg, a valóságos készlet nem érné el a szabályos készlet 50 százalékát sem!

E nemzetháztartásilag nagyon szomorú képet befejezésül még néhány sajnálatos számadattal egészítem ki.

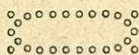
A csonka ország kötött forgalmu erdőbirtokain a sarj-erdők most említett számbavétele mellett a szabályos fakészlettel szemben felvételeink egyedül a tölgyből 10,488.648 m³ hiányt állapítottak meg.

A csonka országnak csak kötött forgalmu birtokán 4,503.536 m³ gyertyán diszlik, és 3,307.443 m³-rel szerepel ugyanott az akác.

E számadatokat az elmondottak után a vészharang hangján kívánjuk a magyar erdőgazdáknak tudomására hozni. Hogy megismerjék a bajt a maga nagyságában és hogy figyelmüket annak orvoslására és a gazdasági okszerűsége tereljük.

Adják meg egyben magyarázatát e számadatok a magyar erdőt féltő minden érzésünknek és aggódo lelkünkhöz minden megnyilatkozásának. Világítsák meg azoknak a törekvéseinknek rugóját és azoknak a szándékainknak a jóhiszeműségét, amelyekkel megállítani kívánjuk a veszedelmet és helyes irányba terelni törekszünk a magyar erdőgazdaságot.

Magunk pedig ne tévesszük szem elől soha, hogy az erdőgazdaság konszolidálódását elősegíteni igyekvő minden ilyen törekvésünk az erdőbirtokhoz fűződő magángazdasági érdekek gondos figyelembentartása mellett is az országot építő hazafias munkának egy bármilyen szerény, de igen fontos része. Olyan része, amelyhez a magyar erdészlet becsülete van kötve s amelyen a magyar erdőgazdaság jövő boldogulása is mulik.

A közlegelők pusztulása

Irta: Létz Lajos, m. kir. erdőtanácsos

Ha valaki kizsarolt, elpusztított legelőket kíván látni, annak nem is kell nagyon messzire menni. Utazzék Budapest-ről Esztergom vagy Székesfehérvár felé. A vonat ablakából vagy az országutról gyönyörködhetik a haldokló természetben.

Aki szeret az elmulás és enyészet fölött elmélkedni, vagy ihletet keres ehhez a hangulathoz, az látogassa meg ezeket a legelő-temetőket. Óriási kiterjedésű elkopárosodott területek, sziklás, vizmosásos részekkel tarkítva. A fü már nem nő rajtuk. Itt-ott egy-egy árva szerb tövist lenget még a szél a mohától zöldre festett kövek között.

Ilyen és ehhez hasonló kiaszott területek az ország minden részében találhatók.

Ezek az ugynevezett közlegelők. A volt urbéres telkes jobbágyságok és közbirtokosságok osztatlan közös legelői és részben községi legelők.

Ha valamire ráillik az a magyar közmondás, hogy közös lónak turós a háta, hát ezekre a közös legelőkre különösen ráillik.

Amilyen gonddal ápolja minden gazda a saját földjét, épp oly mostohán bánik a közös tulajdont képező legelővel.

A közös legelőben érdekelt birtokosokat egy cél vezérli: minél jobban kihasználni a közlegelőt, anélkül azonban, hogy feljavítására gondolnának.

Már a békében is szálnalmas állapotban voltak a közlegelők, de azóta állapotuk fokozottabb mértékben hanyatlak és hovatovább minden közlegelő lassan, de biztosan a végpusztulás felé közeledik.

Ennek a káros állapotnak kiinduló pontja az, hogy háboru után a gazda, a pénz elértéktelenedése folytán, hajtva a meggazdagodás vágyától, állatállományát tulhajtott mértékben szaporította. Mig békeidőben az állattenyésztés a rendes keretekben, egészséges mederben folyt, addig ma a gazdák több marhát tartanak, mint tartottak béke idején, de minden-

esetre többet annál, mint amennyit az adott viszonyok között észszerűen, az állatok leromlása nélkül felnevelni és eltartani tudnak.

Ez a körülmény természetszerűleg maga után vonja a közlegelők kizsárolását

A legelő normáljószág-birásával ma már nem törődik senki sem. A birtokossági gazdák korlátlan számban hajtanak állatot a legelőre, mert hiszen abban a bizonyos „kivételes” állapotban vagyunk és szemet hunyunk az ilyen csekély szabálytalanságok fölött.

A legelő javítása pedig már teljesen kihalt fogalom.

Alkalmam volt számtalan urbéres- és közbirtokossági zárszámadást átnézni, de — nem véve figyelembe egy-egy említésre sem méltó legelőjavítási esetet — sehol nyomát sem láttam annak, hogy ilyen címen a birtokosságnak kiadásai lettek volna.

Ellenkezőleg, a közös legelőben érdekelt állattulajdonosok nemcsak legelőjogosultságukat igyekezének illetéktelen mértékben érvényesíteni, hanem kihasználják a közös tulajdont minden elképzelhető módon.

Igy pl. nem ritka eset, hogy a delelő helyeken, kifutókon vagy az apaállat istállójában összegyűlt közös trágyát ahelyett, hogy azt a legelő feljavítására használnák, eladják, hogy ezzel a birtokosság jövedelmét, mely rendszerint elosztásra kerül, szaporítsák.

A legelőnek jobbminőségű részeit sok helyen engedély nélkül mezőgazdasági művelés alá veszik, esetleg legelőilletőség címén a legelő egy részét szántóföldnek elkerítik s így az eredeti rendeltetéstől elvonják.

A mezőgazdasági célokra elvont ilyen területekkel a legelő természetesen kisebb lesz, de ez a körülmény nem gátolja a gazdákat abban, hogy a megmaradt kisebb legelőre ugyanannyi állatot hajtsanak.

És míg a legelő jövedelmeit lehetőleg elosztják, a birtokossági számadásnál mutatkozó hiányt nem vetik ki maguk között, mivel ezt anyagi helyzetük állítólag nem volna képes

elviselni, hanem módot keresnek arra, hogy a hiányt más, a közös legelőtől elvonható jövedelemből fedezzék.

Ott vannak a közös legelőkön álló fák. Ezeket a fákat a legtöbb helyen előzetesen kikért engedély nélkül kivágják. A vagyonfelügyeleti hatóságot ily eljárással már befejezett tények elé állítják és a törvény nem nyújt módot arra, hogy a birtokosság ilyen önkényes eljárását méltóan megtorolni lehessen.

Hogy azután a kihasznált faállomány területét facsemetékkel nem ültetik be, vagy ha felső nyomásra be is ültetik, annak kellő gondozására nem fektetnek súlyt, az az előadottak után csak természetes. Ellenben természetes az is, hogy a faállomány kihasználása és a közlegelő elpusztítása után az érdekelt állattulajdonosok legelőhiányról panaszkodnak és legtöbbször a legközelebbi jól gondozott erdőterületre vetik a szemüket.

A jelenlegi gazdálkodással azonban a legelőpusztításnak sohasem lenne vége. Szakadatlan folyamat volna ez, mely mindig újabb és újabb területeket emészt fel.

Az állattenyésztés fejlesztéséről szóló 1908. évi XLIII. t.-c. alapján egyes birtokosságok óriási összegű államsegélyekkel nagy kiterjedésű legelőkhöz jutottak, a földbirtok helyesebb megosztását szabályozó rendelkezésekről szóló 1920. évi XXXVI. t.-c. szintén több községben fogja újabb legelőhöz juttatni az állattulajdonosokat, de a legelőterületek nagyobbításával egyedül célt érni nem lehet, mert tönkremennek ezek is, ha senki sem gondozza őket.

Itt van az ideje, hogy ennek a káros folyamatnak utját álljuk és hozzáfogjunk a mentési munkálatokhoz. Ma már nem az egyesek, hanem az ország érdekeinek megmentéséről van szó.

Mindenekelőtt az állattenyésztést kellene a régi, egészséges mederbe terelni, de mindenesetre összhangzásba hozni a rendelkezésre álló legelőterülettel. Értem azt az állatállományt, mely a legelőre van utalva. Fontos, hogy a legelőre csakis annyi állat hajtassék ki, amennyit a legelő normáljószágbirása megenged. Ezen felül állatot csak az tartson, aki azt szálastakar-

mányon tudja fölnevelni. A legelőre bocsátható állatok száma egyenes arányban van a legelő állapotával. Ha több állatot akarunk elhelyezni a legelőn, azt fokozottabb mértékben kell jókarban tartani. Jobb legelő több állatot bír el. Ma a helyzet azonban az, hogy a legelőre hajtott állatok száma szaporodik, a legelő gondozása pedig elmarad. Ez egyiknél is, másiknál is romlásra vezet.

Nincs abból haszna az országnak, ha a gazdák sok marhát nevelnek fel, de silányat, leromlottat és tuberkulotikusat. Inkább tartson a gazda kevesebbet, amennyit jó gondozással és ellátással el tud tartani és legyen az a kevesebb állat erőteljes, kifejlett, egészséges.

Ami most már a legelőjavítást illeti, a legelőket abból a szempontból kellene elbírálni, vajjon azok javítási munkálatokkal mint legelők egyáltalában még helyrehozhatók-e vagy nem?

Előbbi esetben minden legelőre mielőbb el kellene készíteni a legelőjavítási tervet.

Hogy ez keresztülvihető legyen, az első lépés volna mindegyiknél, ahol urbéri és közbirtokosságok vannak, az osztatlan közös legelőről szóló 1913. évi X. t.-c. értelmében megalakítani a legelőtársulatokat.

Ezek a legelőtársulatok a megalkotandó legelőrendtartás előírása szerint kötelesek minden évben legelőjavítási tervet készíteni és annak végrehajtásáról gondoskodni.

A birtokosságoknál ma tapasztalható és már előadott viszszasságok is csak a legelőtársulatok megalakításával kapcsolatosan szüntethetők meg, mert a társulati alapszabályok és legelőrendtartások módot nyújtanak nemcsak a rendszeres legelőgazdálkodásra, hanem arra is, hogy a felsőbb hatóság szükség esetén a kellő eréllyel közbelépjen.

Bármily kívánatos is azonban, hogy ezek a legelőtársulatok mindenütt és mielőbb megalakuljanak, ezideig még alig számbavehető helyen alakultak meg.

A háború és az azt követő viszontagságos évek ennek az üdvös törvénynek végrehajtását megakadályozták és hogy ma sincs kellő érdeklődés ezen ügy iránt, ennek oka az, hogy nem

áll a kellő számu külső személyzet rendelkezésre, mely a társulatok megalakítását, a legelőtervek kidolgozását és a terveknek célszerű keresztülvitelét, illetve ezeknek a munkálatoknak szakszerű irányítását a kezébe venné.

A vármegyei gazdasági felügyelőket jelenleg és előreláthatóan még hosszú ideig a birtokreform teljesen leköti. A többi megyei és állami tisztviselő pedig, még ha a kellő érzékkel bírna is, a rendes teendőin kívül ezt a fontos feladatot úgy mellékesen elvállalni nem bírja, vagy ha vállalja is, eredményeket elérni nem tud.

Sajnos, nem olyan nagy ez a csonka ország, hogy ezekhez a kezdeményező munkálatokhoz sok ember kellene. Egyelőre minden vármegye egy (esetleg a gazdasági felügyelő mellé beosztott) ahhoz értő lelkes egyént igényelne. Egy kiképzett legelőmestert (legelőgazdát), aki először is a legfontosabb gócpontokon igyekeznék mielőbb egy-egy legelő-mintagazdaságot berendezni. Ez bizonyára jó hatással lenne a környékre és a szomszédos gazdaságok berendezése már sokkal könnyebb feladat lenne.

Ez a vármegyei legelőmester az urbéri és egyéb közbirtokosságokat addig is, amíg a legelőtársulatok megalakulnak, ellenőrizné és az önkényes és káros gazdálkodásnak útját állná. A megalakult legelőtársulatok gazdálkodását pedig mindaddig irányítaná, míg azok képesek lesznek saját lábón állani.

Ezért a legelőjavítási terv, mely magában foglalná mindazokat a munkálatokat, amelyek a sürgősség szerint egyes területrészekben sorrendben foganatosítandók, úgy volna készíthető, hogy az nemcsak egy évre, hanem folytatólagos munkára szóljon. Ez a munka ugyanazon területre bizonyos idő múlva ismét visszatér.

A terv végrehajtását lehetőleg az érdekelt állattulajdonosok közreműködésével kell elvégeztetni, mert ily módon a javítási munkálatok jelentékenyen olcsóbbak lesznek.

Igy pl. a legelőtakarítási munkálatokat az érdekelték közmunkával elvégezhetnék. A trágyával való feljavítás is könnyen volna végezhető, ha minden birtokos két-három sze-

kér trágyát hordana ki a legelőre. Ez a legkevesebb, amivel az állattulajdonos a legelővel szemben tartozik.

Természetesen ezt a munkát is szakszerű felügyelet mellett szigorúan ellenőrizni kellene, mert egyik-másik gazda képes lesz arra, hogy a közös legelőre a legsilányabb trágyát hordja ki.

Ha a sokfelé igénybevett állam teheti, úgy álljon anyagiilag is ezen munkáknál a birtokosságok segítségére.

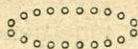
Ha a birtokreform lehetővé teszi, hogy egyes községek a megváltási eljárás során legelőhöz jussanak, mennyivel inkább indokolt az elpusztított és most már gazdátlan legelőknek visszahódítása.

Az előbbi eljárással a hasznothozó terület csupán gazdát cserél, míg az utóbbi munkával természetben területet hódítunk vissza a kulturának, tehát tulajdonképpen az ország területét gyarapítjuk.

Azok a legelők, amelyek már oly elhanyagolt állapotban vannak, hogy feljavításuk egyáltalában nem lehetséges, csakis beerdősítés útján menthetők meg a kulturának.

Egyedül az erdősítés útján lehet ilyen kopárból még hasznothozó területet alkotni, amely idővel rendszeres kezelés mellett talán a legeltetést is szolgálhatja korlátolt mértékben, ha egyébként nem, mint kifutó, amelyen a marhaállomány a kellő mozgást végzi.

Vajha elérhetnénk, hogy a közbirtokosságok elkopárosodott legelőiket maguk erdősítsék be önkéntesen a szükséges mértékben, a még feljavítható részeket pedig önszántukból ápolnák és gondoznák olyképpen, hogy azok eredeti hivatásuknak állandóan megfelelhessenek!

„Az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról“ szóló törvényjavaslat általános indokolása.

Helyes földművelési politikát követve, arra kell törekedni, hogy a művelési ágak között a helyes viszonyt fenntartsuk és minden darab földet talajminőségének megfelelően úgy használjunk, hogy az a talaj termőerejének fenntartása, sőt fokozása mellett egyrészt birtokosának az elérhető legnagyobb jövedelmet nyújtsa, másrészt az ország közszükségleteinek ellátásához hozzájárulva, a közjólétet is előmozdítsa.

Ha megvizsgáljuk megcsonkított országunkban az egyes művelési ágak közötti viszonyt és a művelt területeken folytatott gazdálkodást, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a művelési ágak közötti viszony igen sok helyen kedvezőtlen, a gazdálkodás pedig kezdetleges és hogy legszomorítóbb a kép éppen a szinmagyar, erdőben szegény nagy magyar Alföldön, amely természetével — talán éppen az erdőségek hiánya miatt — távolról sem nyújtja azt a hozamot, amelyet helyes alapokra fektetett gazdálkodás mellett rónáitól joggal várni lehene.

A Duna-Tisza közét elborító buckás homokterületekből a mezőgazdasági kultúra nyomai nélkül sok ezer holdat sivagszerű pusztaságban találunk, melyek kat. holdanként alig egy-két jószágnak való táplálékon kívül, tulajdonosának jövedelmet nem hoznak, holott megfelelő fanemekkel beerdősítve, nemcsak közvetlenül birtokosaiknak nyujtanának tekintélyes hasznót, hanem az Alföldön állandóan mutatkozott, a jelen időkben pedig katasztrofálissá fokozódott faínség enyhítésével — és a klimatikus viszonyok kedvezőbbé tételével és így a mezőgazdasági többtermelés elősegítésével — az ország általános gazdasági helyzetének megjavítására igen jelentős hatással lehetnének.

A tiszántuli „Nagykunság“ és „Hajduság“ fátlan síkjain nagykiterjedésű szikes legelők terülnek el, melyeknek a száraz nyári évszak alatt csontkeményre aszott, összeropedezett talaján füvet alig talál a kihajtott jószág, de amelyek

céltudatos fásítással ligetszerűen beerdősítve kitünő legeiők, sőt helyenként elsőrendű takarmányt nyújtó kaszálók is lehetnének. Számottevő területet vonnak el a produktív termelés-től az Alföldön kanyargó, lassu folyású folyók és patakok mentén elterülő árterületek, vadvizes, mocsaras foltok is, melyek jelenlegi elhagyatottságukban jövedelmet alig adnak, holott beerdősítve nagy jövedelmet nyújtanának. De még a legtermékenyebb területeken is — az erdő közgazdasági fontossága mellett — speciálisan a mezőgazdaság érdeke megkívánja, hogy a mezőgazdaságilag művelt területek erdővel váltakozzanak.

Köztudomású dolog, hogy az alföldi időjárás szélsőségekben mozog. A tropikusan forró nyarat, száraz őszt követi. A tavasz rövid és csapadékszegény, a gazda által óhajtván remélt májusi esők helyett igen gyakran kánikulai forróság aszalja a mezőt. De azért nem egyszer még május végén is félni kell attól, hogy valamelyik reggelen a késői fagy tönkreteszi a gyümölcsfák szép reményre jogosító virágait és a korán fejlődésnek indult mezőgazdasági növényeket. Az egész Alföld éghajlata csapadékban szegény, levegője száraz. A tropikus nyári forróságban a tüzes napsugaraktól eltikkasztott növényzet nélküli a hegyvidéken olyan gyakori esőt és fonnyadt hajtásait az üdítő reggeli bőséges harmat csak ritkán frissíti föl. Annál gyakoribbak a szelek, amelyek rónáin gátat sehol sem találva, igen sokszor káros viharokká fokozódnak, amelyek aztán a talajnak — a csapadék elégtelensége miatt amúgy is csékély — nedvességet idő előtt elpárologtatva, megfosztják a növényzetet erőteljes fejlődésének első feltételétől és a laza összetételű homoktalajt, a szemcséit összekötő nedvességtől megrabolva, a szelek játékává teszik; a kötött szikes talajt pedig csontkeményre szikkasztják.

A késő őszi és a kora tavaszi szelek Alföldünk homoki mezőgazdaságának állandó veszedelmei. A gyakran ismétlődő és sokszor napokon át tartó őszi és tavaszi szelek az Alföld fátlan síkján akadálytalanul végigszágulva, gyakran a vihar erejéig fokozódnak és a vetés alá meglazított ho-

moktalajt felragadva, felhőszerűen hordják magukkal. Nem ritka az az eset, hogy a fa és szén helyett eltűzelt szalma hiánya miatt kellően meg nem trágyázott és a trágyával meg nem kötött laza földbe elvetett rozs a második, harmadik szomszéd telkén kezd csirázni, ahova a szél az elvetett magot takarójával együtt lerakta. Köztudomásu, hogy mennyi kárt tesznek a tavaszi szelek az ősszel és a tél folyamán kellően el nem bokrosodott és a talajt teljesen el nem borító őszi vetésekben és az alig kibujt tavaszi ültetvények között azzal, hogy a növényzet által eléggé be nem takart és a gyökerek által kellően meg nem kötött laza homokot a szél a gyenge növénykéek levélzetéhez csapkodja és a sok apró, érdes homokszem annyira surolja a még eléggé meg nem keményedett veteményt, hogy az tönkremegy.

Az Alföldnek száraz, tropikus klímája és az állandó szelek nemcsak a mezőgazdasági termelésre kedvezőtlenek, hanem a közegészségi viszonyokra is károsak. A statisztika adatai szerint a tuberkulózis az alföldi falvak lakosai közül több áldozatot szed, mint a nagyvárosok lakói közül. Tudjuk, hogy a tüdővész ellen jó táplálkozás mellett a tiszta, pormentes levegő a legjobb óvszer; már pedig Alföldünk népének, ha erőteljes tápláléka nem hiányzik is, pormentes, tiszta levegője nincs. A nyári forróságban kiaszott síkság lisztszerűvé vált porát és a kiszáradt szikes tavak alján kivirágzott sziksót a legkisebb légáram felkavarja, a legelőről hazatérő jószág vagy a robogó kocsik nyomán felszálló por az állandóan száguldó szél magával ragadja és porfelhővel tölti meg a falvak levegőjét és így megfosztja az ott lakó népet az egészséghez elsősorban szükséges tiszta levegő élvezésétől és terjesztője lesz a tüdővésznak.

Mily mások lennének az Alföldnek egészségi, de mezőgazdasági, sőt közigazdasági viszonyai is, ha erdők, facsoportok, szélfogók és fasorok tarkítanák a rónaságot. Ha minden város és falu közelében erdő váltakoznék a szántóföldekkel; ha bizonyos tervszerű elhelyezés révén mezőgazdasági kulturát és embert egyaránt megvédenének az erdőövek, facsoportok, szélfogók és fasorok a szélviharok és por-

felhők járása ellen! Ha a tikkasztó hőség és az erős hidegek ellen ember és állat az erdőkben találna menedéket! Ha a sokféle mezőgazdasági szerszámfát, a tüzelőfát és egyéb szükséges faanyagot a közeli erdőből szerezhethné be a lakosság! Ha menedéket, fészekrakóhelyet találnának az éneklő madarak, mint a gyümölestenyésztés annyira kíváncsú támaszai! Ha volna elég akác és más mézelő növény és volna szélmentes, védett hely a méhészet kiterjedtebb műveléséhez!

Nem szomorú-e a kép, amelyet a kimutatás adatai elénk tárnak, amelyek azt mutatják, hogy nemcsak nagy kiterjedésű városok, de közigazgatási járások is vannak, amelyek területén erdő vagy egyáltalán nincs, vagy csak elenyészően csekély százalékkal van képviselve?

(Az indokoláshoz csatolt terjedelmes kimutatás öt r. t. várost és tíz községet sorol fel 465.334 k. holdnyi területtel, amelyen talpalatnyi erdő sincs, továbbá számos más alföldi várost és járást, melyeknek 2.015.823 k. holdnyi területén mindössze 8804 k. hold az erdő.)

A fenti adatokból megállapítható, hogy közel félmillió kat. hold azoknak a népes városoknak és közigazgatási járásoknak területe, amelyeken erdő egyáltalában nincsen és kerek számban kétmillió kat. hold kiterjedésű az a terület, amelyen az erdő százalékaránya 0.02—1.00 százalékgig terjed. A jelenlegi alföldi erdők nincsenek egyenletesen eloszolva az Alföld minden vidékén és azoknak fahozama még azokon a vidékeken sem elegendő a lakosság faszükségletének fedezésére, ahol a legnagyobb százalékkal vannak képviselve.

Megcsonkitott hazánk felvirágoztatása érdekében mindent el kell követnünk, hogy a jólét alapját képező hazai földet legokoszerűbben műveljük és egyúttal arra is törekednünk kell, hogy a belföldi szükségletek fedezése mellett a föld terményeiből minél több és értékesebb rész jusson kivitelre.

Ha a jelenlegi gazdasági állapotukban éppen semmi, vagy csak aránytalanul csekély jövedelmet nyújtó területeket megfelelő fanemekkel beerdősítjük, már ezzel nagy szolgálatot teszünk az ország gazdasági állapotának felvirágoztatására.

Az erdők hiánya a nagy magyar Alföldön a háboru előtti időben a tüzelőanyag-, az épületi és szerszámfaszükséglet fedezésénél feltűnő zavart nem okozott. A tanyák és a falvak népe szalmával fűtött, a városok lakosai pedig az olesó és akadálytalan szállítási viszonyok folytán szénnel tüzeltek, vagy az erdőben bővelkedő hegyvidékről szereztek aránylag olesón tüzifát. Az épületanyagot és szerszámfát az egész Alföld gazdaközönsége a Dunán, Tiszán, Kőrösön és Maroson szállítva a Felvidék, Máramaros és Erdély hegyeiről kapta olyan áron, amelyet könnyen elbirt.

Ma azonban, amikor az erdőben dus hegyvidék hazánk testéről elszakítva idegen kézre került, a megmaradt erdőségek pedig a csonka ország-faszükségletének fedezésére sem elegendők, még fokozottabban érezhető a fahiány az Alföld erdőben szegény vidékein. A tüzifát pótló kőszén beszerzése csaknem lehetetlen; a nélkülözhetetlenül szükséges épület-, gazdasági és szerszámfa pedig alig kapható.

Az Alföld mai katasztrofális fainsége a külkereskedelem helyreálltával valószínűleg enyhülni fog ugyan, de a fahiány belátható időn belül ezután is állandó marad és annak pótlása csak nagy anyagi áldozatok árán lesz lehetséges. Addig, míg megfelelő erdők létesítéséről nem gondoskodunk, a faszükséglet legnagyobb részét csak import útján fedezhetjük. Hogy ez mai valutánk és drága szállítási viszonyaink között mibe kerül, azt sajnos tapasztalhatjuk. De bármely okból és bármennyire könnyebbüljön a faanyagok lehozatala a Kárpátok felől, a szállítási költségek nagysága miatt — amelyeknek lényeges csökkenésére hosszú ideig számítani nem lehet — még mindig olyan költséges marad, amelyet a fogyasztóközönség elviselni aligha lesz képes. Tehát nemcsak Csonka-Magyarországra lesz, hanem az integer Magyarországra nézve is elsőrangú kérdés lett volna, hogy az Alföldön az erdők telepítése mielőbb megkezdődjék.

Az alföldi fainséget mérsékli, ha erdőt telepítünk az Alföldön, mert a megtelepítendő erdők fahozama rendszeres gazdálkodás mellett — legalább részben — pótolhatja a lakosság faszükségét.

Tervszerűen kell ezt az akciót végrehajtanunk, úgy kell megválasztanunk az erdőtelepítésre szánt területeket és az egyéb fásítások helyeit, hogy az azokon telepített erdő vagy létesített fásítás a széljárás ellen védelmet nyújtson a mezőgazdasági művelésnek, hogy megvédje a kellemetlen széljárás ellen az emberlakta helyeket és emellett a lakosságnak tűzifa, épületfa és egyéb célra szolgáló faszükségletét is legalább részben fedezze.

Lehetőleg összefüggő testeket kell alkotni az erdőnek, mert csak így felelhet meg az erdőgazdaság természetének; különben is manapság már ott tartunk, hogy nem egy viszonylatban az erdő is hoz annyi jövedelmet, mint a mezőföld; sőt vannak helyek, ahol még a mezőgazdaság átlagjövedelmét is meghaladja az erdő haszna.

Az a feltevés, hogy új erdők telepítésével nagyobb terület vész el a mezőgazdaságilag művelt területekből és így módon az erdők telepítése a mezőgazdaság rovására történhetik, csak látszólagos. A megtelepítendő erdők ugyanis a mezőgazdaságra feltétlenül csak kedvező hatással lesznek és tulzás nélkül állíthatjuk, hogy az Alföld fásítására a mezőgazdaság fellendítése és a többtermelés érdekében feltétlenül szükség van.

Az alföldi erdők telepítéséhez elsősorban a futóhomok, a silány homokos és szikes, valamint a kopár és a mezőgazdaságilag okszerűen nem hasznosítható, vagy nem használt területek igénybevétele van tervbevéve, ezek mellett továbbá azok az ártéri és vadvizes területek lesznek beerdősítendőek, amelyek a vizek gyakori kiáradása, vagy a talaj nedvessége miatt mezőgazdaságilag jól ki nem használhatók és csak ott lesznek mezőgazdaságilag haszonnal művelhető területek igénybe véve, ahol az említett silány területek nincsenek, vagy ha vannak is, de azok a már meglévő erdőkkel együtt akár mennyiségük-, akár elhelyezésüknél fogva a kívánt célok megvalósítására nem elegendők.

Az erdőtelepítésre kijelölendő területeken kívül, azokon a mezőgazdasági birtokokon, melyeknek laza szerkezetű homokját a szél mozgásba hozhatja, célszerű elhelyezéssel fa-

csoportokat, szélfogókat és fasorokat kell létesíteni és ezenfelül az 50 kat. holdnál nagyobb szántóföldeket vagy legelőket és a 2 kat. holdnál nagyobb réteket, kaszálókat fasorokkal kell beszegni, a legelőterületek belsejében pedig a legelő használatosságának fokozására szükséges fásításokat kell létesíteni.

A mostani silány és szikes futóhomokos legelők beerdősítése után nemcsak a létesített erdők nyújtanak új jövedelmi forrást, hanem a legelők be nem fásított részei is az erdők védelme alatt jóminőségű legelővé és kaszálóvá fognak átalakulni és ezek értékes fütermése tulontul fedezni fogja az erdővé alakított homokbuckák és szikes laposok elveszett fütermését. A jelenlegi állapotukban mezőgazdaságilag kellően ki nem használható árterületeken és vadvizes részeken buja növekvésű és rövid idő alatt dus jövedelmet hajtó erdők fogják kamatoztatni a birtokos befektetését. Sőt nem jelent veszteséget a mezőgazdaságra, ha helyenként mezőgazdasági művelésre alkalmas területeken telepíttetnek meg az erdők, vagy létesíttetnek fásítások, mert az Alföldön — más tüzelőanyag hiányában — a lakosság nagy része szalmával és trágyával tüzel, amire nem lesz ráutalva akkor, ha tűzifaszükségletét saját határában megtelepített erdőkből olesón és bőven fedezheti. Nem lehet mezőgazdaságilag jelentős eredményt várni ott, ahol a trágya nem a földek javítására fordítatik. Hogy mekkora veszteséget jelent a gazdasági termelésre a földek kellő módon való megtrágyázásának elmaradása és hogy viszont mennyivel több termés várható a kellően megtrágyázott földeken, az számokban ki nem fejezhető; azt azonban kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy a kellően megtrágyázott földeken elérhető több termés bőven pótolja azoknak a mezőgazdaságilag művelt földeknek termését, amelyek az erdő részére vétettek igénybe. Ha majd erdők tarkítják a legelők és szántóföldek beláthatatlan tengerét, az Alföldnek mai szélsőséges éghajlati viszonyai enyhülni és ezzel kapcsolatosan a kedvezőtlen gazdasági viszonyok is javulni fognak.

Az erdőnek a korhadó levelekből képződött szivacsszerű feltalaja ugyanis könnyen magába szívja a lehullott csapadé-

kok vizét, lombkoronájával mérsékli a nap és szél párologtató hatását; lehetővé teszi tehát a csapadékvíznek az altalajba való leszívargását, elraktározását és ezzel emeli a talaj nedvességét. Raktározza tehát nemcsak a nyári záporok nagyobb víztömegét, hanem a kisebb esők lehullott cseppjeit is, amelyek az erdőtlen sivatagon a nap és szél hatása alatt elpárolognak, mielőtt a szomjas talaj magábavehette volna.

Érzeteti az erdő a talajnedvesség védelmére áldásos hatását a szomszédos fátlan részeken is azáltal, hogy egyrészt árnyékával, másrészt a szelek felfogásával megakadályozza a lehullott csapadékvíz gyors elpárologását.

Az erdő lombozata nagymennyiségű vizet párologtat el, amelyet gyökérzetével a föld mélyéből emel ki és ezáltal tetemesen növeli a levegő páratartalmát. Az erdő harmatképző, amire az Alföldön fokozott szükség van, mert a Duna és Tisza völgyében befejezett ármentesítési munkálatok kerek-számban hatmillió kat. holdnyi területről csapolták le a hatalmas párologó felületet alkotó belső vizeket, amelyek a csapadékszegény Alföld levegőjét a növények fejlődéséhez szükséges párával ellátták. A páratelt levegő hiányát érzik az alföldi gazdák a tikkasztó nyári forróságban ellankadt növényzet felüdítéséhez szükséges harmatok kimaradásában. Gondoskodni kell tehát, hogy ez a hiány lehetőleg pótolassék. Erre pedig legjobb mód a tervszerűen végrehajtott erdőtelepítés. Az erdők ugyanis nagymennyiségű viz elpárologtatásával tetemesen emelik a levegő páratartalmát, de ugyanakkor éppen az erős páráképzés által apasztják az alsó lég-rétegek hőfokát, ami az erdőkben és azok közelében, különösen a napnyugta és napkelte közötti időben, feltűnően észlelhető. Az erdő tehát egyrészt a levegő páratartalmát fokozza, másrészt annyira le is hűti azt, hogy a légköri nedvesség bőséges harmattá lecsapódva, felüldíti a forró naptól eltikkadt mezőgazdasági növényzetet.

A talaj és légköri nedvesség megvédésén és gyarapításán kívül nagy szolgálatot tesz az erdő a mezőgazdaságnak a szelek károsításának csökkentésével. A célszerűen megtelepített

erdők, fasorok, szélfogó pászták és fa csoportok a szelek erejét megtörik és ezzel azok káros hatását mérséklük.

Az erdőknek a mezőgazdaságra kimutatott kedvező befolyásuk mellett nem kevésbé jelentős hatásuk lesz az Alföld egészségi viszonyainak javításában is. Az erdő egyrészt a levegőt tisztítja azzal, hogy a légköri nedvesség emelésével a talaj tulságos kiszáradását megakadályozza, a porképződést csökkenti és a levegő áramlásának is akadályul szolgálva, kevesebb port enged a levegőbe, másrészt oxigéntermeléssel javítja a levegőt.

A mezőgazdaság érdekeit mozdítják elő a megtelepitendő erdők azzal is, hogy alkalmat nyújtanak az éneklő madarak megtelepedésére és elszaporodására, aminek hasznát elsősorban az Alföld egyes vidékein hatalmas lendületet vett gyümölcstenyésztes látja a káros rovarok és hernyók pusztításában, amelyek ellen eddig a gazdáknak saját erejükre támaszkodva kellett sokszor eredménytelenül végzett fáradságos munkával küzdenie.

Joggal állíthatjuk tehát, hogy az a föld, amit az erdő céljaira veszünk igénybe, nem rövidíti meg a mezőgazdaságot, hanem fokozza annak termelőképességét és jelentősen előmozdítja annak boldogulását, intenzitását és amellet, hogy a gazdasági többtermelést elősegíti, számottevően enyhíti a fínséget és az egészségügyi viszonyokat is megjavítja.

Hogy az alföldi erdők telepítésével a kitűzött célokat elérhessük, gondoskodnunk kell arról, hogy az erdők megfontolt terv szerint akként telepíttessenek meg, hogy rendeltetésüknek meg is feleljenek. Céltudatosan kell tehát eljárunk az erdők elhelyezése, azok nagyságának megállapítása — a telepítendő fafajok megválasztása — és a telepítési munkálat végrehajtása tekintetében. Nem bizhatjuk az alföldi erdők telepítését az egyes birtokosoknak sokszor kiesinyes okok által befolyásolt elhatározására, hanem törvénnyel kell annak egységes keresztülviteléről a köz érdekében gondoskodnunk.

Ezt célozza a jelen törvényjavaslat.

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése.

Az egyesület mult hó 15-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Budapesten, saját helyiségeiben, amelyeket ezuttal a tagok igen nagy száma töltött meg. Mintegy 220-an vettek részt a közgyűlésen.

A közgyűlést *Széchenyi* Bertalan gróf nyitotta meg, kegyeletteljesen emlékezve meg Ghillány Imre báróról, az egyesület elhunyt elnökéről és Horváth Sándorról, az egyesület tiszteletbeli elnökéről.

A közgyűlésen a földművelésügyi miniszter urat *Kaán* Károly h. államtitkár, kormánybiztos, az erdészeti főosztályokat *Arató* Gyula h. államtitkár, a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat *Hinfner* György min. tanácsos, az Orsz. Magy. Bányászati és Kohászati Egyesületet *Gálócsy* Árpád elnök, Borsod, Gömör és Heves megyék erdészeti egyesületét *Onczay* László ügyvezető-alelnök, Nagykanizsa városát *Schmidt* Zsigmond v. gazd. tanácsnok képviselte.

A közgyűlés mindenekelőtt a választásokat ejtette meg. A szavazatok összeolvasása alatt azonban *Kaán* Károly alelnök elnöklete alatt a *titkári jelentést* hallgatta meg.

Az igazgató-választmány Prónay György bárónak a mult évi közgyűlésen tett javaslatával foglalkozva, a faértékesítő hivatal megszüntetését időszerűnek még nem találta, ellenben csatlakozott az Erdőgazdák Szövetségének ahhoz a kívánságához, hogy a faforgalom felszabadíttassék, a kormány azonban csak az árakra nézve tett eleget az érdekeltség kívánalmainak, míg a fakészletek nyilvántartását, a közszükséglet céljaira szolgáló fa (talpfa, tűzifa) tartalékolását ellenben egyelőre még szükségesnek tartja. Külön foglalkozott az egyesület két ízben is a talpfatermelés bajaival, megfelelő javaslatokkal lépve a kormány elé.

Felterjesztést intézett az egyesület Prónay báró és Osztrólczy Miklós mult évi felszólalásai alapján a pénzügyminiszterhez a kényszertermelések utáni bevételek megadóztatása tárgyában.

Kollernek az előző közgyűlésen tett indítványát, amely a főiskola elhelyezésére és a két szakma, bányászat és erdő-

szet együttartására vonatkozott, az események időközben tárgytalanná tették. A főiskola Sopronban megfelelő elhelyezést nyert. Szétválasztása jelenleg nem időszerű.

Résztvett az egyesület a Vámpolitikai Központ tárgyalásain.

Ismételten felszólaltunk a vasuti tarifák emelése ellen és a csemeték kedvezményes szállítása érdekében.

Ujból sürgettük az erdei kihágások szigorubb büntetését, mire nézve a belügyminiszter ujabban megfelelően intézkedett.

Foglalkozott az egyesület a vadászati és fegyveradó kérdésével és a nagy legeltetési károkra való tekintettel sürgette a közlegelők javítását, a legelőrendtartások életbeléptetését.

Az egyesület a főiskolának a felsőházban való képviselőtét szorgalmazta, ugyszintén a végzett főiskolai hallgatóknak állami alkalmazását legalább arra az időre, amig az erdészeti államnvizsgálóhoz megkivánt kétévi gyakorlatot megszerezték.

Két ízben fordult az egyesület a városi erdőtisztek megfelelő rangsorozása érdekében a nemzetgyűléshez és a kormányhoz.

Hozzászólás végett reklamálta a kormánynál a készülő erdőtörvényjavaslatok idejében való kiadását.

Főképen pedig foglalkozott az új földadó és az erdő vagyonváltságának sérelmes kérdéseivel, végül pedig az új erdő-törvényjavaslatokkal is.

Áttérve az egyesület belső ügyeire, a titkár hálával emlékezett meg az erdőbirtokosok áldozatkészségéről, amely közel 900.000 koronával támogatta az egyesületet a mai nehéz viszonyok elleni küzdelmében.

Az erdészeti irodalom az elmúlt évben is pangott, mégis volt e téren egy örvendetes esemény: az a kitüntetés, amelyben a Magyar Tudományos Akadémia Kaán Károly „Erdőgazdaságpolitikai kérdések“ című munkáját részesítette.

A Horváth Sándor-alapítvány jutalomdíja ebben az évben sem került kiadásra.

Az egyesület egy tanulmányi kirándulást is rendezett a telkii közalapítványi erdőgondnokságba.

A titkári jelentés az elhunyt tagokról való kegyeletteljes megemlékezéssel ért véget.

Inkey Pál báró a titkári jelentéshez szólva, elismeréssel van az egyesület és *Kaán* Károly alelnök iránt azért, hogy a vagyonváltság sérelmes rendelkezéseinek végrehajtását megakasztották. A továbbiakra nézve az érdekeltség meghallgatásának szükségességét hangsúlyozza.

Kaán Károly alelnök az elismerést elhárítja magától s kiemeli, hogy a földművelésügyi miniszter ur teljes egészében helyesli az egyesület állásfoglalását a vagyonváltság dolgában és mindent el fog követni, hogy a sérelmek orvosoltasának.

A titkári jelentést a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul veszi.

Kacsanovszky József, a szavazatszedő-bizottság elnöke jelenti, hogy elnökké az 1923. év végéig egyhangulag *Széchenyi* Bertalan gróf választatott, míg a választmány tagjai lettek:

a) négy évre: *Balogh* Ernő min. tan., *Degenfeld* Pál gróf földbirtokos, id. *Esterházy* László gróf b. t. t., földbirtokos, *Esterházy* Pál gróf földbirtokos, *Gaul* Károly min. tan., *Jankó* Sándor főisk. tanár, *Kallivoda* Andor m. k. főerdőtanácsos, nemeskéri *Kiss* Pál ny. államtitkár, földbirtokos, *Nagy* László érs. urad. erdőfelügyelő, *Pajer* István min. tanácsos, *Rochlitz* Dezső ny. h. államtitkár, *Róth* Gyula m. k. főerdőtanácsos, főisk. tanár, *Széchenyi* Aladár gróf földbirtokos, *Vuk* Gyula fanagykereskedő és *Waldbott* Kelemen báró földbirtokos;

b) három évre: *Biró* Zoltán ny. min. tan., r.-t. vezérigazgató, *Ivanich* Ferenc m. k. főerdőtanácsos, peremartoni *Nagy* Sándor r.-t. vezérigazgató;

c) egy évre: *Bodor* Gyula ny. min. tan. és *Kovács* Gábor min. tan.

Az új elnököt *Kaán* Károly alelnök üdvözölte a következő szavakkal: Nagyméltóságu gróf ur! Kegyelmes uram! Az O. E. E. közgyűlése Excellenciádat egyhangulag elnökké választotta. Amidőn ezt nagybecsü tudomására hozom, tiszte-

lettel kérem, hogy a megbízást elvállalni méltóztassék. Excellenciád kiváló egyénisége és határtalan szeretete az erdő iránt teljes biztosítékot nyújt nekünk arra, hogy böles vezetése alatt az O. E. E. nemcsak fennmarad, de virulni is fog. Ebben a tudatban köszöntöm Excellenciádat az egyesület elnöki székében, kérve az Uristen áldását működéséhez! (Zajos éljenzés.)

Széchenyi Bertalan gróf: Igen tisztelt uraim! Alig mult el néhány hónapja, hogy az önök bizalma az alelnöki állásba helyezett. Abban a reményben fogadtam el akkor megtisztelő bizalmukból ezt az állást, hogy érdemekben gazdag elnökünk vezetése alatt megszerezhetem azokat a tapasztalatokat, amelyekkel e nagymultu egyesület vezetőjének birnia kell. Sajnos, a Gondviselés másként akarta s nagyérdemü elnökünket sokkal hamarább szőlította el sorainkból, semmint sejtthettük volna.

Sulyos idöket élünk s ez az eminenter konzervatív szellemü egyesület is nehéz küzdelmet folytat létéért, amely csak úgy lehet sikeres, ha az érdekeltek szorosán összefognak.

Ujbóli bizalmuk megnyilvánulását arra vezetem vissza, hogy bennem az egyesület régi szellemének képviselőjét látják. Igérem, hogy ez fog bennem élni, ezt fogom ápolni és művelni. Kérem szives támogatásukat, amelyre számítva, az elnöki tisztséget köszönettel elfogadom. (Hosszantartó éljenzés.)

A közgyűlés azután áttért a tárgysorozat következő pontjára: az *új erdőtörvényjavaslatokra*. Ezekre nézve *Kaán Károly* h. államtitkár nyújtott felvilágosításokat, hosszú beszédben ismertetve azok indokolását.

Hangsúlyozza, hogy az erdészeti kormányzat minden ténykedését az erdők fenntartásának érdeke irányítja. Ez vezette az erdészeti ágazatot akkor, amidön az erdőket a birtok-reform keretéből kivonta és a vagyonszállás-törvényben kimondatta, hogy erdő után a vagyonszállást természetben leróni nem lehet, nehogy káros erdőelaprózások történjenek. Ez az érdek vezetett arra is, hogy az erdőbirtok ne a mezőgazdasági kamarákkal kapcsolatosan nyerjen érdekképvisel-

letet, mert ott számbeli inferioritásba jutott volna s mert az erdőgazdaság jellege és földrajzi eloszlása egészen más, mint a mezőgazdaságé.

Ugyancsak kizárólag az erdőgazdaság érdeke vezette a földművelésügyi kormányt akkor is, amidőn a most szőnyegen lévő törvényjavaslatok készültek.

A földművelési kormányzat már a háboru előtt is foglalkozott az erdőtörvény revíziójával. Az akkor készült javaslat azonban a háboru következtében nem került tárgyalásra.

Az 1879. évi XXXI. t.-c.-et tulajdonképpen az erdők fenntartásáról szóló törvény fogja pótolni, a most a nemzetgyűlés elé került javaslatok ennek csak mintegy alátámasztó pillérei.

Az *Országos Erdei Alapról* szóló javaslat egyesíti az erdészeti alapokat, melyek így tömörítve, hatékonyabban szolgálhatják céljukat.

Az *erdőbirtokhitelről* szóló javaslat is az erdők fenntartását szolgálja. Mig eddig, ha a község jegyzői lakot akart építeni, rendkívüli fahasználatot kért, de hasonlóan jártak el más birtokosok is, ha megszorultak vagy beruházásokra kellett pénz. Mindig az erdő került ily esetekben prédára. A javaslat szerint ezentul nemcsak a talaj, hanem a faállomány is hitelképes, tehát nem kell az erdőállományt okszerűtlen módon megtámadni, hanem a jogos igények hitel útján is kielégíthetők lesznek. Ez a javaslat a bizottságok által már tárgyalatott, lényeges változtatás nélkül.

Az *erdészeti igazgatásról* szóló javaslat a mai szövevényes hivatalos szervezetet kívánja egyszerűbb alapokra fektetni, az erdészeti igazgatást egyszerűbbé, áttekinthetőbbé és sikeresebbé tenni. Új kiadások az országra ebből nem fognak származni.

A negyedik javaslat az *alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról* szól.

Az Alföldön a diluvium után lápos, mocsaras vidékek, rétek és legelők erdőkkel váltakoztak. A tatárjárás és a hosszú török hódoltság alatt tűntek el a nagyobb kiterjedésű erdők. A magyar kormányzatnak az Alföldre vonatkozó általános

közgazdasági programja nem volt. Egyedül a folyamszabályozás, a lecsapolások történtek elsőrendű koncepció alapján, mellyel párhuzamosan azonban egyéb teendő is lett volna. Így lett az Alföld mindig szárazabb.

Az erdők hiánya az Alföldön kulturális tekintetben igen hátrányos volt. Egyes törvényhatóságok saját belátásuk szerint igyekeztek e bajon segíteni s már régen ajánlották a homok megkötésére az erdőtelepítést. Szeged városa vezetett ezen a téren s amig Püspökladány környékén még ma is trágyával és szalmával fütenek, addig Szeged tanyáin mindenütt van fa s a trágya a földbe jut. Szeged városa ma Kiss Ferenc miniszteri tan. buzgó működése folytán 8000 kat. hold erdővel rendelkezik. (Élénk éljenzés.)

Szomoru megállapítás, hogy az Alföldön a tüdővész nagyobb mértékben pusztít, mint a gyárvárosokban.

Minden célzatos állítással szemben hangsúlyozza, hogy az erdészeti igazgatás nem azért akar az Alföldön erdőt telepíteni, mert a hegyvidék erdőségeit elvesztettük, azért sem, hogy a menekült tisztviselőket elhelyezzük, hanem azért, hogy e megcsönkített szerencsétlen országnak jelentős részét gazdaságilag előbbrevigyük. Amig trágyával fütenek, többtermelésről beszélni nem lehet. Trágyával pedig akkor nem fognak füteni, ha a gazda a közelben fát talál. Meg fog változni az Alföld képe és akkor alaptalan lesz az a téves feltevés is, hogy a magyar ember nem szereti az erdőt. A magyar ember mindent szeret, amire megtanították, de az erdő szeretetére nem tanították meg.

Örömmel állapítja meg, hogy az erdősitésre meg is van a hajlandóság s az állami csemetekertek már ma sem tudnak az önkéntes erdősitésekre elegendő csemetét szállítani.

Tehát az erdő léesítése és fenntartása ott, ahol hajdan erdő volt, ez vezette a kormányt a kérdéses javaslat beterjesztésénél.

Az *erdőgazdasági érdekképviselőtről* szóló javaslat célja, hogy az erdőbirtokosság és az erdészeti személyzet szervezkedjék és a maguk, valamint az erdőhöz fűződő közérdekeket megvédje. Különösen az érdekképviselőt legfelső fokának, az

Országos Erdőgazdasági Kamarának egyik fontos célja, hogy az erdőgazdaságot a napi politika hullámzásaitól és befolyásától mentesítse. Annak kiépült, jól megfontolt vágányon kell haladni a maga célja felé. Szükséges, hogy legyen szerv, amely a változó minisztereknek tanácsot adjon s az erdőhöz fűződő fontos nemzetháztartási érdekeket mindenkor megvédje.

Ezek megvédése, erdeink sok tekintetben megromlott állapotának helyrehozatala, a bennük rejlő nemzeti vagyon fenntartása és gyarapítása a cél, amelyet a kormány javaslataival elérni kíván, nem pedig az, hogy az állam mindenáron beavatkozzék a magánvagyonba. A kormány szabad garázdálkodást óhajt a legteljesebb mértékben, de minden eszközzel biztosítani fogja a nemzeti vagyont és az erdők fenntartását, amit, úgy hiszem, minden erdőgazda egyaránt kíván. (Zajos éljenzés.)

Kacsanovszky József: 1879 és 1898 után a magyar erdőszet lendületes előrehaladásában elérkezett egy új határjelzőhöz, új mérföldkőhöz, az 1922. évhez. A magyar erdőszet önmagának tartozik azzal, hogy emellett ne haladjon el közönyösen és szótlanul. Meg vagyok győződve, hogy e nézetemet osztja minden magyar erdőgazda, az erdőnek minden barátja, az elszakított magyar erdők minden siratója és a magyar erdők jövőjének minden fanatikus hívője és meghajol tisztelettel azok előtt, akik a magyar erdőgazdaságot az 1922. évi mérföldkőhöz elvezették. (Élénk tetszés.)

Amikor azonban az új magyar erdőtörvények megalkotóirol megemlékezni akarok, ünneplő lelkembe fájdalmas emlékezés hasít bele. Hivatalos helyiségemben egy iratesomót őrzök, melyben egy munkás, érdemes és tartalmas életnek lezúrt tapasztalatai vannak letéve. Gondos, apró betűkkel van írva, jelezve ezzel is írójának aprólékos gondosságát, lelkiismeretes részletességét, amellyel a magyar erdőgazdasággal foglalkozott.

Ez az iratesomó *Horváth Sándor* erdőtörvénye s amidőn az új erdőszeti kodex épülete majdan előttünk áll, alapjaiban ott fogjuk látni *Horváth Sándor* alapelveit, gondolatait, mint

- szilárd alapköveket. Ezért azt hiszem ugyanesak önmagunkat becsüljük meg, ha mindenekelőtt *Horváth* Sándor emléke előtt ebből az alkalomból is tisztelettel, elismeréssel és szeretettel meghajtjuk a magyar erdészeti tölgyleveles koszoruját. (Élénk tetszés.)

Mélyen tisztelt közgyűlés! Az a szolgálati viszony, mely engem az új törvényjavaslatok tervezőjéhez, *Kaán* Károly örméltóságához fűz, az a közelség, amelyből én évek óta az ő heroikus munkáját szemlélem, nem engedi meg, hogy a saját szavaimmal éljek, amikor róla szólni akarok. Csak idézetekkel élhetek. Nemrégiben egy könyv került kezembe, amelyet a szerző így dedikált: „*Kaán* Károly kedves barátomnak, a magyar erdők atyjának tiszteleté és szeretete jeléül — *Kozma Andor*.” Nemsokára *Buday Barna* egyik napilapunkban egy aposztrofálja *Kaán* Károlyt, mint az erdő tulajdosát és az erdő szerelmest. (Élénk tetszés.)

Nekem e három epitetonhoz: az erdők atyja, az erdő tudósa, az erdő szerelmese, nincs hozzáadni valóm. Arra kérem a t. közgyűlést, hogy avassa mai ülését ünneppé s ünnepelje lelkesen a magyar erdészeti büszke vezérét, *Kaán* Károlyt. (Zajos éljenzés.)

Kacsanovszky azután elismeréssel adózik *Kaán* munkatársainak: *Arató* Gyulának, *Doroszlai* Gábornak, *Hammersberg* Gézának, *Héjas* Kálmánnak, *Kiss* Ferencnek, *Pajer* Istvárnak és *Rappensberger* Andornak.

Végül tisztelettel emlékszik meg arról, aki a törvényjavaslatokat magáévá tette és benyújtotta, *Szabó* István földmívelésügyi miniszterről, kérve valamennyi felsorolt nevének jegyzőkönyvi megörökítését. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Elnök: *Kacsanovszky* javaslatát elfogadottnak nyilvánítja s mivel a törvényjavaslatokhoz senki sem kíván hozzászólni, áttér az 1921. évi zárszámadásra, amelyet a közgyűlés jóváhagyott s a felelős számadóknak a felmentvényt megadta. A számadás az erdőbirtokosok és az állam áldozatkészsége következtében hiány nélkül zárult.

Az 1923. évi költségvetés 612.000 K rendes bevételt irányoz elő, mivel szemben a rendes kiadások 1.804.000 K szük-

ségletet mutatnak ki. A hiányt a folyó évről átvitt összegek és újabb adományok hivatottak kiegyenlíteni, mert a tagdíjak emelése útján ez a kérdés meg nem oldható.

A közgyűlés a költségvetést elfogadja.

Behajthatlan követelések leírása és a Deák Ferenc-alapítvány kamatainak letétbe helyezésére hozott határozat után a közgyűlés, mivel indítvány nem volt, véget ért.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozások. Lapunk zártakor vesszük azt a lesújtó hirt, hogy nagyjaink sorából kidőlt id. *Tomcsányi* Gyula ny. min. tanácsos. A tisztelői széles körében mély megilletődést okozó gyászessel csak következő számunkban foglalkozhatunk érdeme szerint.

A fiatalabb erdőtisztai nemzedékből is kiragadott a kérlelhetlen halál egy derék, jobb sorsra érdemes tagot: *Janussek* István m. k. erdőtanácsost (Székesfehérvár), életének 50. évében.

Béke hamvaikra!

Személyi hir. A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Gasparik* Pál és *Tomka* Jenő m. kir. erdőtanácsosokat m. év végével állandó nyugalomba helyezte.

Az erdő vagyonváltsága a pénzügyminiszter 1922. évi 212.600. számu, a Budapesti Közlöny december 31-iki számában megjelent rendelet szerint *f. é. március 31-ig fizethető birságmentesen*, illetőleg kedvezményesen. Ennélfogva az az erdőbirtokos, akinek a vagyonváltsága az erdőbirtok és annak gazdasági felszerelése után külön-külön 100.000 K-t meg nem halad, fizetési kötelezettségének teljesen eleget tesz, ha 1923. évi március hó 31-ig a törvény szerint járó vagyonváltság 80 százalékát befizeti. Az az erdőbirtokos pedig, akinek vagyonváltsága az erdő és annak gazdasági felszerelése után külön-külön 100.000 K-nál több, a 25 százalék váltságpótlék fizetésére nem kötelezhető, ha a vagyonváltság teljes összegét március 31-ig befizeti.

A 177.000—1922. sz. p. ü. min. rendelet többi sérelmes pontjának módosításáról most folynak a tárgyalások.

Az Országos Erdészeti Egyesület újabb felterjesztésben a II. váltságtörvényben az erdőbirtok részére biztosított részletfizetési jog visszaállítását szorgalmazta.

A tűzifa kedvezményes tarifája február végéig fennmarad. A kereskedelemügyi miniszter értesítette az Országos Erdészeti Egyesületet, hogy méltányolva a december hó 17-én kelt 1667. sz. felterjesztésében felhozott indokokat, a tűzifára visszavonásig, de legkésőbb f. é. február hó végéig az I. kivételes díjszabás teteleit tartja érvényben.

A városi erdőmérnökök rangsorozása tárgyában az Országos Erdészeti Egyesület m. év február havában, azután pedig szeptember hóban, tehát kétizben fordult a nemzetgyűléshez, a belügyi és földmívelésügyi kormányhoz. A városok fejlesztéséről szóló 1912. évi 58. t.-c. egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló törvényjavaslat ugyanis felette sérelmes módon sorozta a városi erdőmérnöki személyzetet az egyes fizetési osztályokba s amellet oly avult s egyetlen városnál sem alkalmazott címet tartalmazott, amelyek e személyzet főiskolai képzettségét kifejezésre nem juttatják s az állami közszolgálatban álló erdőmérnöki személyzet címeitől teljesen eltérnek, holott ez a személyzet méltán számot tarthat arra, hogy a többi mérnöki minősítéssel bíró városi tisztviselővel egyenlő rangsorozásban részesüljön és szolgálatát ne a XI., hanem a X. fizetési osztályban kezdje.

Sajnos, az 1923. évi IV. t.-c.-ből arról kellett meggyőződnünk, hogy e felterjesztések meghallgatásra nem találtak. Eltérően a jelenlegi *tényleges* állapottól, erdőmestert látunk ott felsorolva a VII., VIII. és IX. fiz. osztályban, 1. és 2. osztályu erdőtiszttről és segéderdőtiszttről olvasunk a IX., X. és XI. fiz. osztályban!

Mily különös: ha a város lemond az önálló gazdálkodásról és erdejét állami kezelésbe adja, az állami közeg lehet miniszteri tanácsos az V. fiz. o.-ban, ha ellenben saját személyzetet tart, akkor az ne juthasson tovább, mint törvényhatósági joggal felruházott városban a VII., rendezett tanácsu városban

pedig a IX. fizetési osztályba? S e mellett lehetséges, hogy rtóbbi gondjaira sokkal nagyobb és értékesebb erdőbirtok van bizva, mint előbbire. Ujabb bizonyítéka ez, hogy a törvényt alkotók a tényleges viszonyokról tájékozva nincsenek, hiszen van ma is több városi vezető erdőmérnök a VI. fiz. osztályban, és nincsenek tájékozva az erdészeti személyzet képzettségéről. Oly sérelem ez, amelyen feltétlenül segíteni kell!

A meteorológiai megfigyelések jelentősége az Alföldön címen dr. *Cholnoky* Jenő, egyetemi tanár, meteorológusok, agrogeológusok és erdőmérnökök nagy érdeklődése mellett tartotta december hó 12-én előadását az Országos Erdészeti Egyesületben. Felsorolta mindazon, eddigelé kellő figyelemben nem részesített időjárásbeli tényezőket, amelyeknek most és a későbbi jövőben megfigyelendő adatai lesznek hivatva beigazolni azt a kedvező hatást, amelyet az Alföldön telepítendő erdőrészesletek hatásától joggal vár a mezőgazda. Ilyenek a hőmérsékbeli ingadozások, a levegő különböző vízpáratartalma növényzettel borított és kopár területek fölött, a szelek romboló hatásának csökkentése erdőfoltok és erdőpászták által, a talajkisugárzás, a májusi fagyok megfigyelése stb. A nagy figyelemmel kísért, élvezetes előadást, melyre valószínűleg visszatérünk, élénk vita követte, amelynek során *Róth* Gyula főerdőtanácsos és a meteorológiai állomás részéről *Róna* igazgató szólalt fel; *Káán* Károly h. államtitkár megköszönve az élvezetes előadást, kijelentette, hogy az erdőmérnökök az Alföld fásításánál a meteorológiai megfigyeléseket hajlandók ugyanazzal a lelkesedéssel és odaadással végezni és tovább fejleszteni, mint aminő szellemben támogatták eddig is az alföldi erdőtelepítés keretében felvetődött egyéb tudományos kérdések megoldását. (L. L.)

A Magyar Erdőgazdák Országos Szövetségének vezetősége. Ezen új szervezet megalakulásáról legutóbbi számunkban közölt hír kiegészítéséül közöljük, hogy a szövetség elnöke *Hadik* János gróf, alelnökei id. *Esterházy* László gróf és *Esterházy* Pál gróf, a végrehajtó-bizottság tagjai: *Andrássy* Sándor gróf, *Bárdos* Remig dr., *Barthos* Gyula, *Biró* Zoltán, *Debreczeny* Sándor dr., *Esterházy* Móric gróf, *Fischer-Colbrie* Emil, *Hoyos* Miksa gróf, *Huszár* Tibor, *Inkey* Pál báró, *Libits* Adolf, *Mailáth*

József gróf, *Mattanovich* Károly, *Mándy* Samu, *Merán* Fülöp gróf, *Nagy* Emil dr., *Oeconomo* György, *Prónay* György báró, *Rinler* Pál, *Schmid* Ernő, *Széchenyi* Bertalan gróf, *Teleky* Tibor gróf, *Trauttenberg* Imre báró és *Véssey* Ferenc.

Borsod-, Gömör-, Hevesmegyék erdészeti egyesületének közgyűlése

Miskolcson mult hó 11-én folyt le 23 egyesületi tag részvételével.

Földvár Miksa elnök az ülést megnyitva, *Tornay* Gyula örömmel állapítja meg a legutóbbi közgyűlés tárgyalásainak kapesán, hogy az erdei kihágások tárgyalására és elbírálására nézve megfelelő intézkedések történtek, melyek hatása már a gyakorlatban is érezhető. Most már csak az erdei ár- és értékszabályzat megfelelő emelésére lenne szükség.

Földvár Miksa szerint erre nézve is megtörtént a kezdeményezés. Elnök azután beszámol az egyesület mult évi tevékenységéről. Az egyesület vagyona 87.109 K. Az egyesület Magyar Erdőgazda címen új közlőnyt indít, amelynek részére kormánytámogatást kérnek. *Földvár* Miksa végül hivatkozással arra, hogy a készülő új erdőtörvények hivatalos elfogaltalságát növelni fogják, felajánlja a közgyűlésnek lemondását.

Tornay Gyula az elnök érdemeinek teljes elismerése mellett az egyesület érdekében állónak tartja, hogy az elnöki állás teljesen független egyénnel töltsék be. Előfordulhat, hogy az egyesületnek az állami közegekkel szembe kell helyezkedni, amidőn az elnök, ha állami tisztviselő, visszas helyzetbe kerül.

Borhy György ragaszkodásának ad kifejezést *Földvár* személye iránt, míg *Onczay* László *Tornay* nézetéhez csatlakozik.

Földvár Miksa ragaszkodván lemondásához, a közgyűlés azt elfogadja s *Bék*y Albert indítványára a távozó elnöknek jegyzőkönyvileg hálás köszönetet és teljes elismerést szavaz.

Ezután a közgyűlés *Waldbott* Kelemen bárót egyhangulag elnökké választja, aki székfoglaló beszédében a tagok szoros összetartásában látja az egyesület jövő működése eredményességének zálogát.

Következő az erdőtörvényjavaslatok tárgyalása, amelyeket *Onczay* László ismertetett.

Az erdészeti igazgatásról szóló javaslatra nézve *Onczay* és *Szilvássy* László kifogásolni valót nem lát. *Tornay* ellenben

ugy látja, hogy ezentul az eddiginél is több hatóság fog a magánerdők ügyeibe beleszólni. *Földvály, Radó és Onczay* felvilágosításai után a közgyűlés e felett napirendre tér. *Tornay* szerint egyes régi, derék erdőtisztek további működését a 15. §. lehetetlenné teszi. A közgyűlés felkéri az elnökséget, hogy ebben a tekintetben a kormánytól felvilágosítást kérjen, ugyszintén a 4. § és az erdőgazdasági kamarákról szóló 42. § második bekezdésének stiláris módosítására javaslatot tegyen, mert ezek ellentmondóknak látszanak.

Az *Országos Erdei Alap*-ról szóló javaslatnál aggályokat keltett a Faértékesítő Hivatal vagyona iránti intézkedés, amelyben egyesek ezen hivatal állandósítását látták, a kellő felvilágosítások után azonban a közgyűlés e felett napirendre tért.

A 6. §-t, amely az állam által magánerdőkben teljesített munkák költségeinek közadók módjára való behajtásáról szól, *Ragályi-Balassa* Ferenc báró aggályosnak tartja, mert az állam a magánszakértő munkáját kifogásolhatja és saját közgeivel újra csináltathatja, ami kétszeres terhet okoz a birtokosnak.

Waldbott Kelemen báró szintén ellenez minden abszolutisztikus rendelkezést és az érdekeltek előzetes meghallgatását kívánja. *)

Az *erdőbirtokhitelről* szóló javaslatra nézve észrevétel nem merült fel.

Az *erdőgazdasági érdekképviselőtről* szóló javaslatnál a közgyűlés a választók összeírását az erdőfelügyelőségekre kívánja bízni, másfelől az erdészeti „alkalmazott” fogalmát jobban körülírni és lefelé elhatárolni kívánja. A választói jogot a 24. életév helyett a 30. életévhez kellene kötni, továbbá a 38. §-ban az üzletszerűség fogalmát jobban körül kell írni, mert az egyes erdőbirtokosokat is kizárhat a kamarai tagok sorából.

Az *Álföld fásításáról* szóló javaslat kapcsán *Földvály* megalkotójának, *Kaán* Károly h. államtitkárnak érdemeit

*) Hogy az állam mily munkálatokat szándékszik — mindenestre csak végső szükség esetén — a maga közgeivel magánbirtokon végezni, az eddig benyújtott javaslatokból nem tűnik ki, a felvetett kérdés tehát csak az erdők fentartásáról szóló, eddig még be nem terjesztett javaslat ismerete alapján lesz egész terjedelmében megítélhető. *Szerk.*

méltatja s az egyesület tiszteletbeli tagjának ajánlja. A közgyűlés egyhangu helyesléssel magáévá teszi az indítványt.

Ezek után *Onczay* az *erdők vagyonszállására* vonatkozó rendeletet ismerteti, az általánosan ismert kifogásokat emelve ellene. A közgyűlés a rendelet visszavonását és becselőbizottságok helyszíni ármegállapítását, a határidők kitolását és a konjunkturális árak mellőzését kívánja.

A megindítandó új szaklap érdekében a közgyűlés *Onczay* indítványára 10.000 K. irodalmi pályadíjat tűz ki.

A közgyűlés azután elnök indítványára *Károlyi* László grófot az egyesület védőjévé választotta.

Borhy György indítványára a közgyűlés végül elhatározta, hogy az erdőbirtoknak a forgalmi adó alóli mentesítése érdekében felir a kormányhoz.

Az erdészeti főosztályok új helyiségei. A földmívelésügyi minisztérium erdészeti I. A. és I. B. főosztályai Zoltán-u. 16. sz. alatti helyiségeiket elhagyták és Országház-tér 11. sz. alatt, a földmívelésügyi minisztérium III. emeletén nyertek elhelyezést. Kaán Károly h. államtitkár helyiségei a II. emeleten vannak.

Elfogyott könyv. Dr. Szabó Zoltán: A növények szervezete című műve teljesen elfogyott és az Országos Erdészeti Egyesületnél nem kapható.

Könyvismertetés. A múlt évben megjelent *Kövesi* Antal m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki tanártól az erdőmérnök-hallgatók tankönyvéül a „Mechanika“ két részben, igaz, csak autográfia formájában, mert a nyomtatás meghaladta volna a hallgatók által elviselhető árat. A könyv mindazokat az erdműtani ismereteket tartalmazza, amelyek az erdőmérnök mérnöki tanulmányainak alapjául szolgálhat. Az anyag részletezése helyett — helyszűke miatt — csak annyit lehet mondani, hogy az egyébként nehéz ismereteket a szerző világosan tárgyalja és az életben lépten-nyomon felmerülő számtalan példának kidolgozásával megvilágítja, ugyhogy ezzel nemcsak kiválóan használható tankönyvet adott hallgatóinak kezébe, hanem a gyakorlat erdőmérnökének is olyan segédeszközt, amelyben minden előfordulható kérdésre találni felvilágosítást.

K. M.

Adományok a főiskola hőseinek emléksobrára. Eddig a következő adományok érkeztek be: 1. Szenovits Dezső gyűjtése 30.750 K, 2. Fizély Gyula gyűjtése 17.250 K, 3. néhai Takács László szülei adománya 15.000 K, 4. Bende Imre gyűjtése 13.500 K, 5. dr. Schmidt Károly gyűjtése 12.750 K, 6. Wiesinger Károly gyűjtése 5018 K, 7. Dermendzsin József gyűjtése 5720 K, 8. Pápay Mihály gyűjtése 5000 K. „Emlékszobor Bizottság.“ 100.—, Mózs Ferenc üz. 152.40, pk. 70.60, Maróthy Emil td. 400.—,

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1922. évi december hóban.

A rövidítések magyarázata:

Az akácfa-monografiája	= Am.	Goldmann Henrik alap.	= GHa.
Alapítványi kamat	= ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly) =	H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	= att.	Hirdetési díj az E. L.-ban	= hd.
Alapítványi tőkekiegészítés	= attkg.	Hirsch Istvánné, szül. Kraft Anna	
Altiszti segélyalap	= Asa.	segélyalapítvány	= H. I. a.
Atfúto bevétele	= áb.	Hozzájárulás	= Hj.
Báró Bánffy-D.-alapítvány	= BBa.	Időközli kamatok (takarékpénztári) =	ik.
Bedő-Albert-alapítvány	= BAa.	Készpénzalapítvány	= k. a.
Bükkfűzfa romlása stb.	= Btr.	Külföldi fánemek tenyésztése	= Kft.
Egyéb bevétele	= Egy.	Lakbér	= lb.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	= EL.	Lapdíj (Erd. Lapok)	= ld.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Legelő-erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti jelvény	= Jlv.	Népszerű növénytan	= N. Nvt.
Erdészeti géptan	= Gt.	Nyugdíjalap	= Ny. a.
Erdőmiveltés	= Em.	Perköltség	= Prk.
Erdőrendezéstan (Bel.)	= Ez.	Postaköltség	= pk.
Erdőrendezéstan (Muzsnay)	= Rm.	Rendkívüli bevétele	= rb.
Erzsébet-királyné-alapítvány	= E. a.	Szantner-Gyula-alap	= Sza.
Értékpapírok kamatai	= Ek.	Tagsági díj	= td.
A fenyőfélék fájának összehasonlító		Tangens-táblázatok	= Tt.
szövegtana	= Fös.	Gr. Tisza-Lajos-alapítvány	= TLa.
Fából készült cukor és alkohol	= Fca.	Wagner-Károly-alapítvány	= WKa.
Fatömegtáblák	= Ftb.	Üzemtervi nyomtatványok	= üz.
I. Ferenc-József-alapítvány	= I. F. J. a.	Üzemköltségek	= ük.

Ajtay János td. 680.—, Ambrus István hd. 75.—, Ambrus Lajos td. 160.—, Almássy István td. 700.—, Apatini erdőig. ld. 4440.—, pk. 1300.—, Ági János ld. 150.—, Gr. Andrassy G. erdhiv. ld. 600.—, Aladics Zoltán td. 400.—, Ajtay Sándor att. 300.—, kakieg. 200.—, ak. 500.—, Alberti János td. 400.—.

Bán István td. 160.—, Babós József ak. 160.—, Barnóczky István hd. 112.—, Bérczy László td. 400.—, Bogyay Gyula td. 400.—, Baranyay István td. 160.—, Balogh Béla td. 400.—, Biloveszky Béla td. 400.—, Borbély Gyula ld. 300.—, Gr. Batthyány Iván ak. 400.—, Bartha Dezső td. 400.—, Bieskei erdőköz. Hj. 1000.—, Börzsönyi Gyula Ftb. 120.—, pk. 20.—.

Csoma Antal ld. 200.—, Craus Géza ak. 300.—, Etd. 50.—, Cservenka László td. 400.—.

Doleschall Aladár td. 560.—, Gr. Degenfeld Pál Ftb. 90.—, Kfn. 45.—, pk. 40.—.

Erdődy Miklós td. 160.—, Gr. Esterházy S. urad. hd. 1695.—, Hg. Esterházy urad. hd. 327.—, Ender Illés könyvek 411.—, Erdőssy Bódog td. 400.—, Egri Érsekség Hj. 37020.—, Erőss Rezső td. 160.—.

Földmiv. min. hd. 3914.—, ld. 200.—, Faértékesítő hiv. hd. 7839.—, Furnírgyár rtsg. hd. 300.—, Dr. Fazekas Ferenc td. 220.—, Fischer Mihály td. 400.—, Faragó Béla cég td. 400.—, Farkas Jenő td. 400.—, Fixek Jenő td. 400.—, Fridli Ernő td. 150.—, Ferenczi Ede td. 400.—, Fodor János td. 400.—, Forrai Béla td. 400.—, Fekete Béla td. 400.—, Fekete Imre ld. 200.—.

Özv. Guary Kálmánné td. 140.—, Genersich S. ld. 600.—, Groedel Testvérek ak. 400.—, Győry Jenő td. 500.—, Ftb. 90.—, Itb. 30.—, pk. 35.—, Gróf József ld. 300.—, Gerstbrein József td. 400.—, Geblnsek György td. 160.—.

Horváth János ld. 200.—, pk. 180.—. Horváth István könyvek 546.—. Hrabovecz Gyula td. 100.—. Özv. Huszár Józsefné att. 80.—, ak. 36.—. Dr. Hoffmann Gyula td. 500.—. Hadrovics Lajos Fősz. 240.—, pk. 40.—. Hirschfeld Vilmos ld. 600.—. Hamar László td. 400.—, áb. 4988.—, könyvek 1532.—. Hinfner György td. 400.—. Horváth János ld. 50.—. Heininger Antal Etv. 50.—, td. 500.—.

Illés Vidor td. 400.—. Illyés Károly td. 400.—.

Jeszenszky Árpád könyvek 600.—. József főherc. urad. áb. 9000.—. Juhász János Etv. 50.—. Jákói Géza td. 400.—.

Kovács Ferenc ld. 50.—. Gr. Károlyi Imre k. a. 10000.—. Kovács Pál hd. 225.—. Kőszegi magpergetőgyár hd. 4122.—, td. 400.—. Kelemen Tivadar td. 100.—. Kristofek Béla ld. 300.—. Kacsó András td. 400.—. H. Karácsony Sándor td. 400.—. Keresztény fatermelő szöv. ak. 400.—. Krizmanits János Ftb. 40.—, pk. 15.—. Konfall Gyula ld. 600.—. Kozlovsky István ak. 400.—. Kisvaszari hgi erdgc. ld. 600.—. Keiner Rezső td. 400.—. Klee Arnold td. 400.—. Kovács Zsigmond td. 400.—. Etv. 50.—. Kraffszky Ferenc td. 400.—. Kostyalik János td. 400.—. Kovács Antal td. 400.—. Krause Dezső td. 400.—.

Lesenyi Ferenc kakieg. 180.—, ak. 535.—. Luncz Géza td. 800.—, Etv. 50.—. Lutter Árpád td. 400.—. Loványi Heribert td. 400.—. Lotterhof Márton td. 160.—.

Mester János E. L. 20.—. Gr. Mailáth I. erdészete hd. 351.—. Magyar János (veszprémi) td. 140.—. Mathis Gyula Gtn. 60.—, Rz. 100.—. Mózs Ferenc üz. 152.40, pk. 70.60. Maróthy Emil td. 400.—. Muttayánszky Jenő td. 400.—. Modrovich Ferenc ak. 320.—. Matyék Antal ld. 300.—. Mayer László (báttaszéki) td. 400.—. Müller József td. 400.—. Gr. Merán erdhiv. td. 400.—. Máthé János ld. 600.—. Mikolasek György td. 160.—.

Németh Béla üz. 428.—, pk. 152.—. Nagykanizsa város hd. 817.—. Nagykőrös város I. F. J. a. 13865.—. Nagy Jenő Ftb. 120.—, pk. 20.—. Nógrádmegyei erdőgd. üz. 28.—. Gr. Nádasdy hitb. Hj. 10000.—. Nerhaft Antal Rz. 75.—, Gtn. 60.—, Am. 45.—.

Ostadal Jenő td. 680.—. Ifj. Ormos Zsigmond ak. 120.—. Orosz Antal td. 400.—. Oláh Rezső ld. 200.—. Osztroluczky Miklós Hj. 10000.—.

Palla Zoltán E. L. 200.—, pk. 180.—. Praxa János td. 220.—. Péterfai József td. 400.—. Pintér Sándor td. 400.—. Pannonhalmi főapátság ak. 400.—. Pribyl Ferenc td. 400.—. Puskás Károly td. 400.—. Pethő Andor td. 400.—.

Radó Gábor td. 780.—. Röhrich Márton td. 200.—. Reisinger Rezső ak. 120.—. Rab János td. 160.—. Retter Frigyes td. 104.—. Riedl László td. 400.—. Rész János ftb. 120.—, pk. 20.—. Riedl Gyula td. 400.—.

Szadeczky Gy. Üz. 20.—. Samu István td. 160.—. Szabó József ak. 120.—. Strobl Ferenc td. 300.—. Somogyi Lajos td. 300.—. Sze-
nes József td. 300.—. Sándor Imre td. 400.—. Sajóvárkonyi erdhiv. Rz. 100.—. Gtn. 90.—, pk. 70.—. Schmidt Ferenc (Sz. Gy.) td. 400.—. Schmid László td. 400.—. Sipos Antal td. 400.—. Sommer Károly ak. 100.—. Szabó S. ld. 200.—, Gtn. 90.—, pk. 25.—. Stark Dezső td. 200.—. Gr. Széchényi Aladár ak. 200.—. Schmidt Gusztáv td. 500.—. Szeöts Béla ak. 380.—. Szoják Károly td. 400.—. Szorkovszky Lihor td. 600.—. Sztripszky György td. 400.—, ld. 330.—. Scherg Károly td.

400.—, Etv. 50.—, Gr. Széchényi Frigyes td. 400.—, Gr. Széchényi István ld. 600.—.

Tatai növ. Üz. 84.—, Rz. 150.—, Ftb. 45.—, Tamásy József hd. 78.—, ld. 300.—, Tóth János td. 100.—, Tállya község Hj. 500.—, Tanka Sándor td. 400.—, Teleki József gr. td. 400.—, Tichi Kálmán td. 400.—, Tóber Samu td. 400.—, Tóth Mihály ld. 300.—, Ternóczky Tibor td. 400.—, Hj. 600.—, Takács János td. 560.—, Trauer Ervin td. 400.—, Tükör Gyula td. 400.—.

Urbánszky István td. 360.—.

Varbóczy ref. egyház hd. 187.—, Vigh József Etv. 50.—, Vidos Elemér Fösz. 180.—, Ám. 45.—, Velics Gyula td. 400.—, Vaderna Viktor td. 400.—, Vermes Viktor td. 400.—, Varga József ld. 300.—, Véssey Ferenc ld. 300.—.

Wurczinger Jenő ld. 160.—.

Zvacsek Ferenc td. 150.—, Zöld Ignác E. L. 20.—, Özv. Zsuffa Antalné att. 100.—, ak. 5.—, Zoltán István td. 400.—, Etv. 50.—, 35948/A. 2.

HIRDETMÉNY!

A Magyarországi Faértékesítő Hivatal a fa- és faszénkészletekben az 1922. évi október hó 1-től december hó 31-ig terjedő idő alatt beállott változásoknak az 5677/1919. M. E. sz. kormányrendelet alapján való bejelentésére szolgáló *forglami „Jegyzék”* nyomtatványból és az 1922. évi december hó 31-én még meglévő fa- és faszénkészletek részletes bejelentéséhez szükséges „Bejelentő-lap” nyomtatványokból a törvényhatósági joggal felruházott városok — valamint a vármegyék alispánjai útján a járási főszolgabírák — és a r. t. városok polgármesterei részére nagyobb mennyiséget küldött oly célból, hogy a szükséges nyomtatványpéldányokat az azokért illetékesen jelentkezőknek díjtalanul bocsássák rendelkezésére.

A 3296/1918. M. E. sz. kormányrendelet 7-ik paragrafusa értelmében a *fakihasználás engedélyezését* a termelő az illetékes m. kir. járási erdőgondnokságnál — illetve m. kir. állami erdőhivatalnál *kérelmezni*, avagy a fakihasználási jog *át ruházását bejelenteni köteles* — és a 8-ik paragrafus értelmében a hatósági *hozzájárálásra a termelt fakészlet bejelentésénél hivatkozni kell*.

A hivatal felhívja a bejelentésre kötelezettek figyelmét arra, hogy úgy fentieket, mint eredeti készletek bejelentésénél a *vasuti vagy hajóállomások nevét* és ezeknek a készletezési helytől való távolságát a „Bejelentő-lap” megfelelő helyén *feltétlenül tüntessék fel*, mert ennek elmulasztása esetén vizsgálatnak és kellemetlenségnek teszik ki magukat.

Végül figyelmezteti a hivatal a készlettulajdonosokat, hogy mindazok ellen, kik a f. é. október hó 1-től december hó 31-ig terjedő évnegyedre szóló bejelentésüket legkésőbb 1923. évi január hó 15-ig *ajánlott levélben* a hivatal címére postára nem adják, a kihágási feljelentést haladéktalanul megteszi.

Budapest, 1922 december hó 7-én.

Magyarországi Faértékesítő Hivatal.

Hazai ipar és termelés! Pontos, lelkiismeretes kiszolgálás!

(12. IV. 1.)

**Legmegbízhatóbb,
legmagasabb
csiraképességű
erdei vetőmagot:**
erdeifenyő-,
feketefenyő-,
lucfenyő-,
vörösfenyő-,
Banksfenyőmagot
Akácmagot
Körismag
Juharmag
Égerfamagot ajánl:

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐGYÁR

Erdészeti magnagykereskedés. Erdészeti csemetetelepek

KÖSZEG (Vas-m.)

Fióküzletek: Romániában (Brassó),
Lengyelországban (Lemberg), Jugo-
szláviában (Zágráb), Ausztriában (Léka)

Sürgőnycim: Magpergető, Kőszeg Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Az „Erdészeti Lapok“ 1923. évi I. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel
vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint
25 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 4000 K.) Táblázatos és
garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-
ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apró hirdetéseknel egy szó 20 K, állaskeresleti hirdetéseknel 10 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

DR. LAMM ANTAL

**f e n y ő m a g -
pergetőgyára
KÖRMEND**

(3. VII. 4.)

**Ajánl legmagasabb csiraképességű tülevelű-,
lombfa- és gyümölcsmagvakat, vala-
mint külföldi speciális magvakat.**

Veszek minden mennyiségben diófátörzseket vala-
mint erdei cseresznye- és vadkörtefa-
törzseket. Közvetítők díjaztatnak. BOSKOVITZ L. PÁL
fakereskedő, Budapest, IX., Ferenc-körút 19—21. (4. IV. 4.)

VESZÜNK minden mennyiségben frissdöntésű **nyár-,
topolya- és hárs-
GÖMBFÁT**

kéregben 25—60 centiméter (0) és 2—4 méter hosszig.

GYUFAÁRUSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, VI. ker., Andrásy-út 102. sz.

Telefon: **6-73** és **158-81.**

**CSERÉPKÁLYHÁK, kandallók, porcellán-
tűzhelyek szaküzlete**

TÓTH JÓZSEF, DEBRECEN, TIMÁR-UTCA 11. SZ.

A tatai erdőgazdasági szakiskolát végzett fiatalember gyakornoki állást keres. Cím: Sarvajez Ferenc, Alsószolca, (Borsod m.). (8)

Szakiskola hároméves tanfolyamát végzett 29 éves, nőtlen, intelligens erdész erdészi, vagy vadászmesteri állást keres, hol szaktudását minden téren érvényesíteni és családi ügyeit rendezni tudná. Erdő-, vad-, halgazdaság és az iroda okszerű kezelésénél, minden téren gyakorlattal rendelkezik, jelenleg is egy grófi uradalom nagyobb erdőgazdaságánál mint kezelő erdész van alkalmazva. Cím a kiadóhivatalban. (7. III. 2.)

Szakvizsgázott, 30 éves, nős, hosszú jó bizonyítvánnyal rendelkező egyén főerdőőri vagy fővadászi állást keres. Cím a kiadóban. (10. II. 1.)

Tatatóvárosi erdőgazdasági szakiskolát végzett erdész azonnali belépésre állást keres. Gróf József, Zalaapáti, (Zala m.) Főrkend-pusztá. (14)

Tatatóvárosi erdőgazdasági szakiskolát végzett erdész azonnali belépésre állást keres. Schirmer Károly, Budapest, VII. ker. Vörösmarty-utca 16. (13)

Pályázati hirdetmény. A jánospusztai uradalom és ipartelepnek r.-t. *szakvizsgázott erdőőröket* keres szolgálatra. A bizonyítványmásolatokkal felszerelt, sajátkezűleg írt kérvényeket az uradalmi erdőhivatalhoz, Jánospuszta, u. p. Szokolya, Hont m., kell beküldeni. (15)

Okleveles erdőtisztet keresek boldogkőváraljai abaujtornamegyeyi 2660 kat. hold meg nem szállott területen fekvő erdőmre. Megfelelő tiszti lakás, 20 mm. gabona, fűtés, 2 magyar hold föld, tehéntartás vagy napi 3 liter tej, sertéstartás, havi 5000 K fizetés. Pályázati kérvények Zichy Mesko Jakab gróf címére, Budapest, VI., Andrássy-ut 68. sz. alá intézendők. (10)

Erdész, 37 éves, róm. kat., közép- és szakiskolát végzett, menekült, kitűnő bizonyítványokkal, erdészet és vadászat terén szakember, erdőhivatal vezetésében nagy gyakorlattal bír, állást keres. Schmid Sándor, Monostorapáti, Zala m. (—)

Uradalmi főerdész állást keres. Végzettsége 6 középiskola és szakiskola. Bármikor megy. Cím a kiadóhivatalban. (11. III. 1.)

Erdészeti magvakat, tölgymakkot, facsemetéket és fákat legelőnyösebben ajánl elismert megbízható minőségben *Sándor Imre* erdészeti magtelepe, *Székesfehérvár*. (8. IV. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1923. évi I. füzetének tartalma:

	Oldal
Előfizetési felhívás — — — — —	1
<i>Kaán Károly</i> : Erdőgazdasági problémák — — — — —	2
<i>Létz Lajos</i> : A közlegelők pusztulása — — — — —	20
Az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról szóló törvény- javaslat általános indokolása — — — — —	26
Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése — — — — —	35
KÜLÖNFÉLÉK: Halálozások. — Személyi hir. — Az erdő va- gyonváltsága. — A tűzifa kedvezményes tarifája február végéig fennmarad. — A városi erdőmérnökök rangsoro- zása. — A meteorológiai megfigyelések jelentősége az Al- földön. — A Magyar Erdőgazdák Országos Szövetségének vezetősége. — <i>Borsod-, Gömör-, Hevesmegyék</i> erdészeti egyesületének közgyűlése. — Az erdészeti főosztályok új helyiségei. — Elfogyott könyv. — Könyvismertetés. — Adományok a „Főiskola hőseinek” emléksobrára — —	43
Az O. E. E. pénztáránál teljesített befizetések — — — — —	49
HIRDETÉSEK — — — — —	I—III